

Sprawozdanie
z działalności FWPN
za rok

20
23

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Spis treści

- 2 Wstęp
- 5 O Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN)
- 8 Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i polsko-niemieckie wsparcie na rzecz Ukrainy
- 10 Punkt pobytowy dla uchodźczyń i uchodźców z Ukrainy w lokalu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej
- 11 Stypendia dziennikarskie dla dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek i korespondentów wojennych z Ukrainy
- 12 Linia projektowa „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy”
- 14 **Media, opinia publiczna**
- 16 XVI Polsko-Niemieckie Dni Mediów i XXVI Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska
- 24 Stypendia dziennikarskie FWPN 2023
- 25 „Młoda Redakcja” stron internetowych FWPN
- 28 **Edukacja**
- 30 PolenMobil 2023
- 32 XX Jubileuszowa konferencja „Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo ANTIKON 2023”
- 34 **Nauka**
- 36 „Spojrzenia w dialogu” – 10 lat Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera
- 40 Dyskusja „Niemiecki wymiar sprawiedliwości w okupowanej Polsce”
- 42 **Kultura**
- 44 10 lat Stypendium im. Albrechta Lemppa
- 46 Pieśni Getta – koncerty upamiętniające 80. rocznicę powstania w getcie warszawskim
- 48 Wykonanie koncertowe opery „Paria” Stanisława Moniuszki w Filharmonii Berlińskiej
- 50 **Spółczeństwo, gospodarka, środowisko**
- 52 Ogrody Polsko-Niemieckie w Parku Skaryszewskim w Warszawie
- 56 Barometr Polska–Niemcy 2023
- 58 Debaty w ramach cyklu FORUM Dialogu+ im. A. Godlewskiego
- 60 XXXII Forum Ekonomiczne w Karpaczu
- 63 „Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i FWPN
- 66 FWPN partnerem Warsaw Security Forum 2023
- 68 Spotkania dyskusyjne FWPN wokół książek
- 76 Sprawozdanie finansowe z działalności FWPN za 2023 rok
- 88 Rada FWPN, Zarząd FWPN
- 93 Zespół FWPN
- 94 Centrum Konferencyjne Zielna

Wstęp

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej realizuje misję wspierania wzajemnego porozumienia między Polską a Niemcami oraz działa na rzecz dobrego klimatu w sąsiedzkich relacjach. Czyni to przez udzielanie dotacji na projekty zewnętrzne oraz w formie projektów własnych lub przeprowadzanych wspólnie z partnerami.

Rok 2023 w działalności Fundacji charakteryzował się powrotem do normalności po ograniczeniach spowodowanych pandemią wirusa Covid-19 w poprzednich latach. Znalazło to odzwierciedlenie między innymi w liczbie pozytywnie rozpatrzonych wniosków o dotację, których w roku 2023 było 299 wobec 237 w roku 2019, ostatnim przed pandemią. Oczywiście w codziennej pracy nie zapomniano o wojnie trwającej za wschodnią granicą Polski. Już w marcu i kwietniu 2022 roku, tuż po podstępnej agresji Rosji na Ukrainę, FWPN włączyła się w liczne inicjatywy pomocy. Jedną z nich było przygotowanie w siedzibie Fundacji punktu pobytowego dla 30 uchodźców z Ukrainy, który przyjął pierwsze osoby już w kwietniu 2022 roku i wobec trwającej wojny działał w 2023 roku, a jego działalność jest kontynuowana także w roku 2024. Kolejną inicjatywą, wyjątkową w skali Polski i Niemiec, był ogłoszony w marcu 2022 roku program stypendiów dziennikarskich dla dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek i korespondentów wojennych z Ukrainy. Program ten cieszył się dużym powodzeniem także w 2023 roku, kiedy to zgłosiło się 315 osób i przyznano 41 stypendiów. Należy podkreślić, że stypendia dla dziennikarzy ukraińskich odgrywają ważną rolę, ponieważ przyczyniają się do budowy społeczeństwa obywatelskiego w Ukrainie, którego niezależne dziennikarstwo jest istotną częścią.

W roku 2023 był kontynuowany konkurs dotacyjny pod hasłem „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy”. W ramach konkursu dofinansowanie mogły uzyskać inicjatywy trójstronne, które stymulowały dialog, wymianę doświadczeń i transfer wiedzy na temat długofalowej integracji uchodźców wojennych, podtrzymywały uwagę i zainteresowanie opinii publicznej losami uchodźców wojennych, niwelowały deficyty wiedzy, stereotypy i uprzedzenia oraz uwrażliwiały na postrzeganie Ukrainy jako suwerennego kraju z własną kulturą, historią i językiem. Istotnym kryterium wsparcia była integracja ukraińskich dzieci i młodzieży oraz działania na rzecz kobiet, prowadzone z ich aktywnym udziałem. Dzięki linii projektowej „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy”, która została sfinansowana z dotacji Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec w wysokości 130 000 euro, udało się z sukcesem zrealizować 22 inicjatywy trójstronne. Należy wskazać na jeszcze jeden aspekt tych projektów, które były realizowane wspólnie przez polskie i ukraińskie oraz niemieckie organizacje pozarządowe: strona niemiecka wobec dobrze rozwijającej się współpracy polsko-ukraińskiej mogła skorzystać z doświadczeń polskich i ukraińskich partnerów.

Wojna w Ukrainie była także jednym z tematów XVI Polsko-Niemieckich Dni Mediów w Zielonej Górze w czerwcu 2023 roku. W niniejszym Sprawozdaniu zamieszczamy na stronach 16–23 szczegółową relację z tego wydarzenia. Natomiast zagadnienia związane z polityką bezpieczeństwa na świecie i w Europie wobec wojny w Ukrainie zdominowały 10. edycję Warsaw Security Forum, które uzyskało wsparcie FWPN.

Jednym z celów, jaki stawia sobie FWPN jest wypełnianie istniejących jeszcze luk we wzajemnej współpracy. Od lat zwraca uwagę asymetria

po niemieckiej stronie dotycząca studiów i badań polonoznawczych wobec silnej pozycji studiów germanistycznych i niemcoznawstwa po stronie polskiej. Aby temu zaradzić, FWPN zainicjowała powstanie na uniwersytetach w Jenie i Halle Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera i sfinansowała 5 lat jego działalności. Centrum rozpoczęło działalność naukową i edukacyjną jesienią 2013 roku. Jesienią 2023 roku placówka ta obchodziła 10. rocznicę powstania. Interdyscyplinarny program Centrum obejmuje działalność badawczą, dydaktyczną oraz publiczną. Centrum jest unikalną instytucją w Niemczech, dzięki której udało się wzmocnić badania naukowe związane z Polską. Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera na uniwersytetach w Halle i Jenie zajmuje się interdyscyplinarnymi badaniami historycznych i współczesnych form polskiej państwowości oraz polskiego społeczeństwa, języka i kultury.

W 2013 roku FWPN wraz z Literarisches Colloquium w Berlinie i Instytutem Książki zaczęła przyznawać Stypendium im. Albrechta Lemppa przeznaczone dla pisarzy i pisarek z Polski i Niemiec oraz dla niemieckich tłumaczy i tłumaczek literatury polskiej i polskich tłumaczy i tłumaczek literatury niemieckojęzycznej. Jego celem jest doskonalenie sztuki przekładu i pisania w duchu standardów literackich i translatorskich bliskich Albrechtowi Lemppowi (dyrektorowi FWPN w latach 2003–2012) oraz upamiętnienie jego wkładu w polsko-niemiecką wymianę literacką. Na program stypendialny składają się rokrocznie jednomiesięczne pobyty w kraju sąsiada: pod opieką Literarisches Colloquium – w Berlinie i Instytutu Książki – w Krakowie. W 2023 roku Stypendium obchodziło 10-lecie swojego istnienia. Od 2013 roku jego laureatami zostało 20 pisarzy i pisarek oraz tłumaczy i tłumaczek z Polski

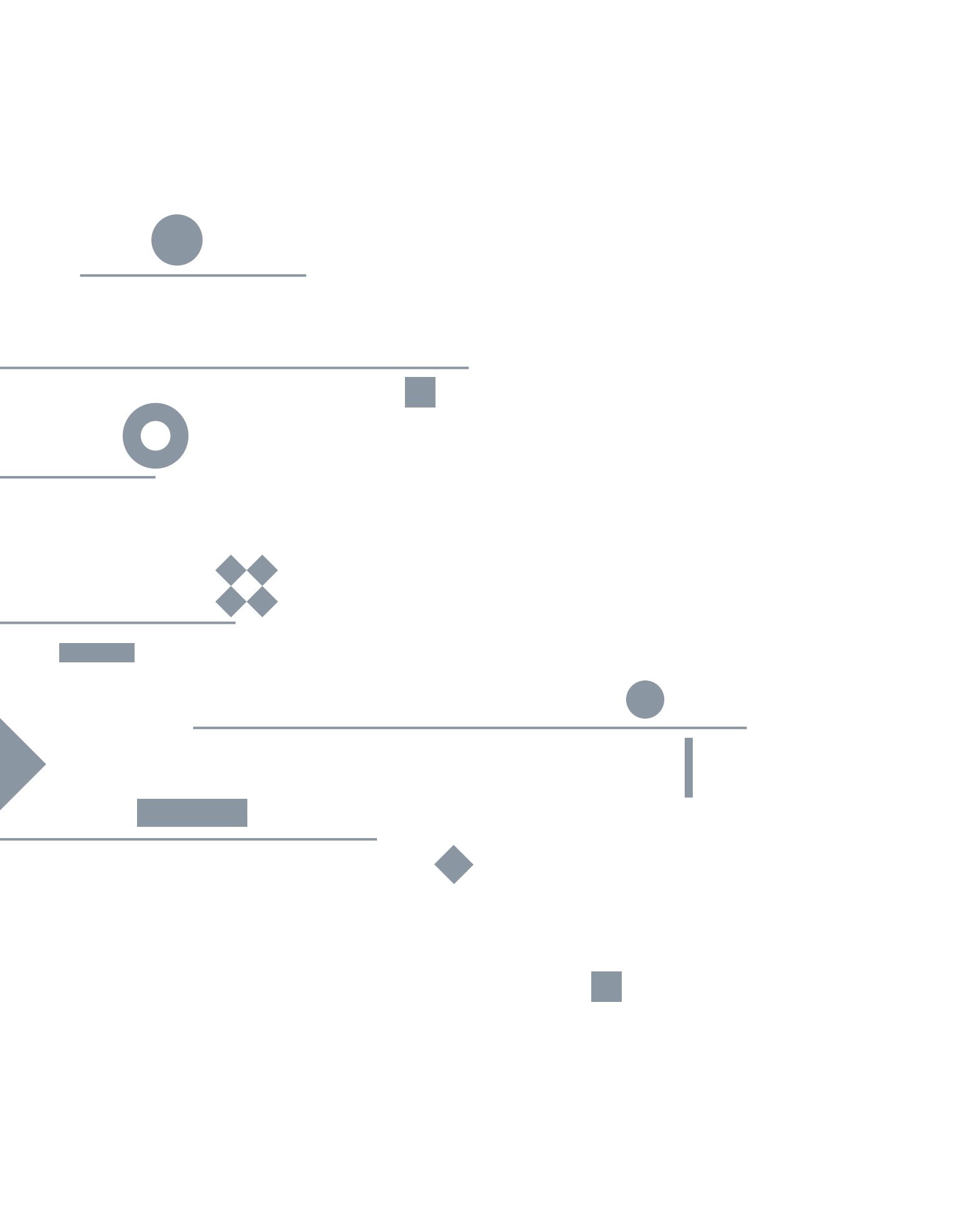
i Niemiec. Z tej okazji na zorganizowanych w październiku Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem na polskim stoisku zaprezentowane zostało fotograficzne podsumowanie tych 10 lat.

W 2023 roku nastąpiły zmiany w gremiach FWPN. Rząd federalny mianował panią Catalinę Cullas na członka Rady FWPN w miejsce pani Catrin Czyganowski, a rząd polski mianował pana Roberta Filipczaka na członka Rady FWPN w miejsce pana Janusza Styczka. Informacja o składzie organów Fundacji na stronie 88 niniejszego Sprawozdania przedstawia dane na koniec 2023 roku. Dodatkowe informacje znajdują się również na stronie internetowej www.fwpn.org.pl w zakładce „Fundacja”.

O wspomnianych wyżej wydarzeniach oraz o wielu innych mogą Państwo przeczytać w naszym rocznym sprawozdaniu publikowanym w formie elektronicznej, w którym prezentujemy wybrane projekty własne i kooperacyjne realizowane wspólnie z naszymi partnerami. Interaktywny PDF sprawozdania pozwala na odwiedzenie stron internetowych partnerów lub konkretnych projektów. Pełna lista dofinansowanych w 2023 roku przez Fundację projektów zewnętrznych w podziale na priorytety, w tym także lista dofinansowanych przez FWPN publikacji, które ukazały się w 2023 roku, została zamieszczona oddzielnie na naszej stronie internetowej: <http://fwpn.org.pl/publikacje/sprawozdania/>

Życzymy miłej lektury!
Cornelius Ochmann,
dyrektor, członek Zarządu FWPN
dr Krzysztof Rak,
dyrektor, członek Zarządu FWPN

Warszawa, maj 2024 roku

○ Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN)

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wspiera dobre relacje między Polakami i Niemcami. Od 1991 roku dofinansowała ponad 16 tys. bilateralnych projektów i współtworzyła tym samym fundamenty porozumienia polsko-niemieckiego.

Misja i cele FWPN

Głównym zadaniem Fundacji jest wspieranie wartościowych polsko-niemieckich inicjatyw. FWPN wspomaga w szczególności: partnerstwa między instytucjami, projekty o charakterze edukacyjnym poszerzające wiedzę o Polsce i Niemczech oraz promujące języki polski i niemiecki, współpracę naukową, a także projekty kulturalne. Fundacja jest także inicjatorem i realizatorem projektów – m.in. podróży studyjnych, programów stypendialnych, publikacji, debat. Zarówno poprzez dotacje, jak i projekty przez nią inicjowane FWPN pragnie inspirująco oddziaływać na relacje polsko-niemieckie.

Projekty, w które angażuje się Fundacja:

- 1) podnoszą jakość tych relacji,
- 2) wypełniają istniejące deficyty,
- 3) zapewniają symetrię stosunków polsko-niemieckich,
- 4) otwierają Polaków i Niemców na wyzwania europejskie w kontekście naszych wspólnych doświadczeń.

Wnioski o dofinansowanie przyjmujemy online przez stronę internetową:
<https://fwpn.org.pl/wnioski/co-wspieramy->

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Adresy FWPN

Główna siedziba FWPN
mieści się w Warszawie

FWPN

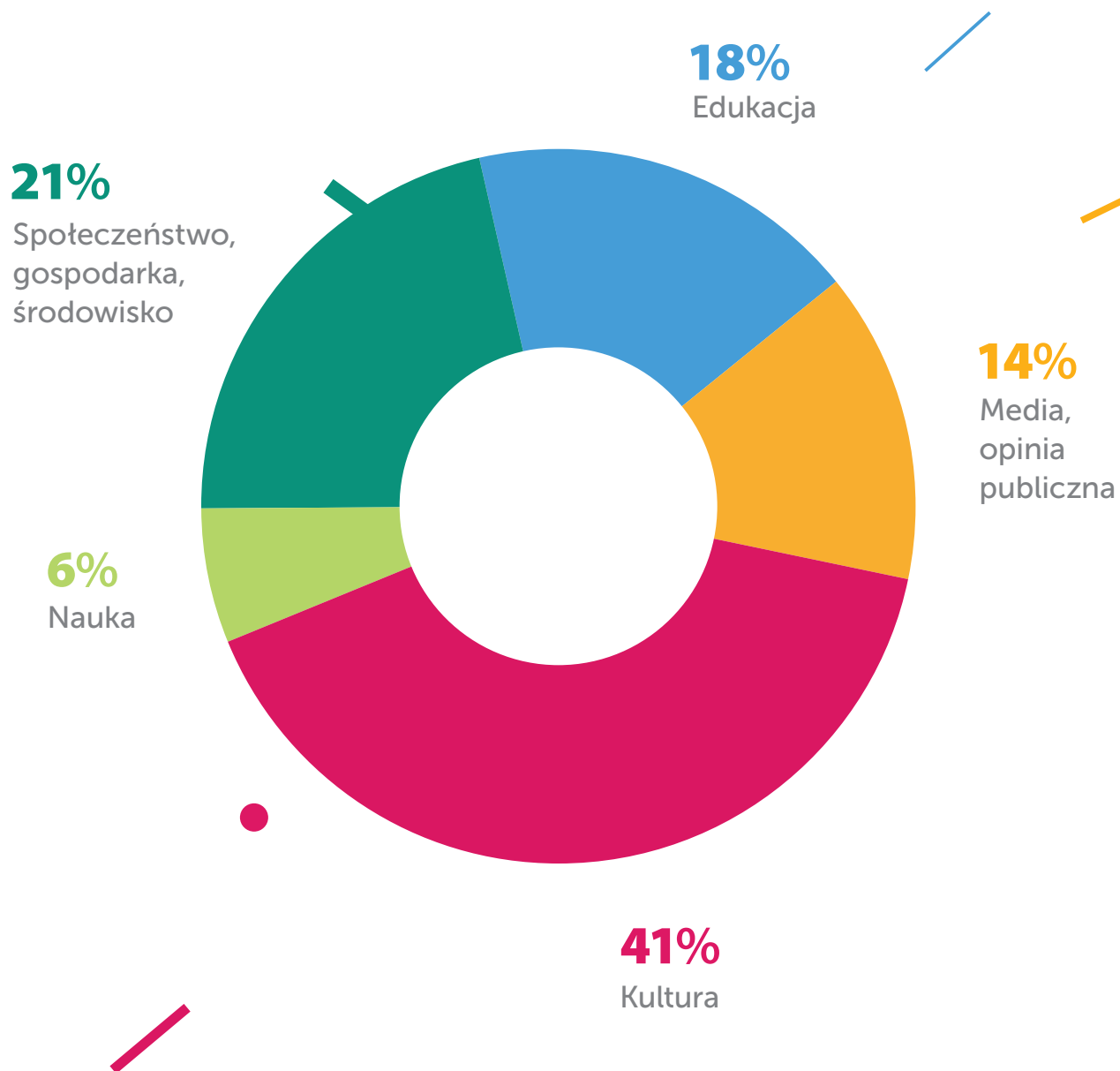
ul. Zielna 37
00-108 Warszawa
tel. +48 22 338 62 00
faks. +48 22 338 62 01
e-mail: fwpn@fwpn.org.pl

Biuro w Berlinie:

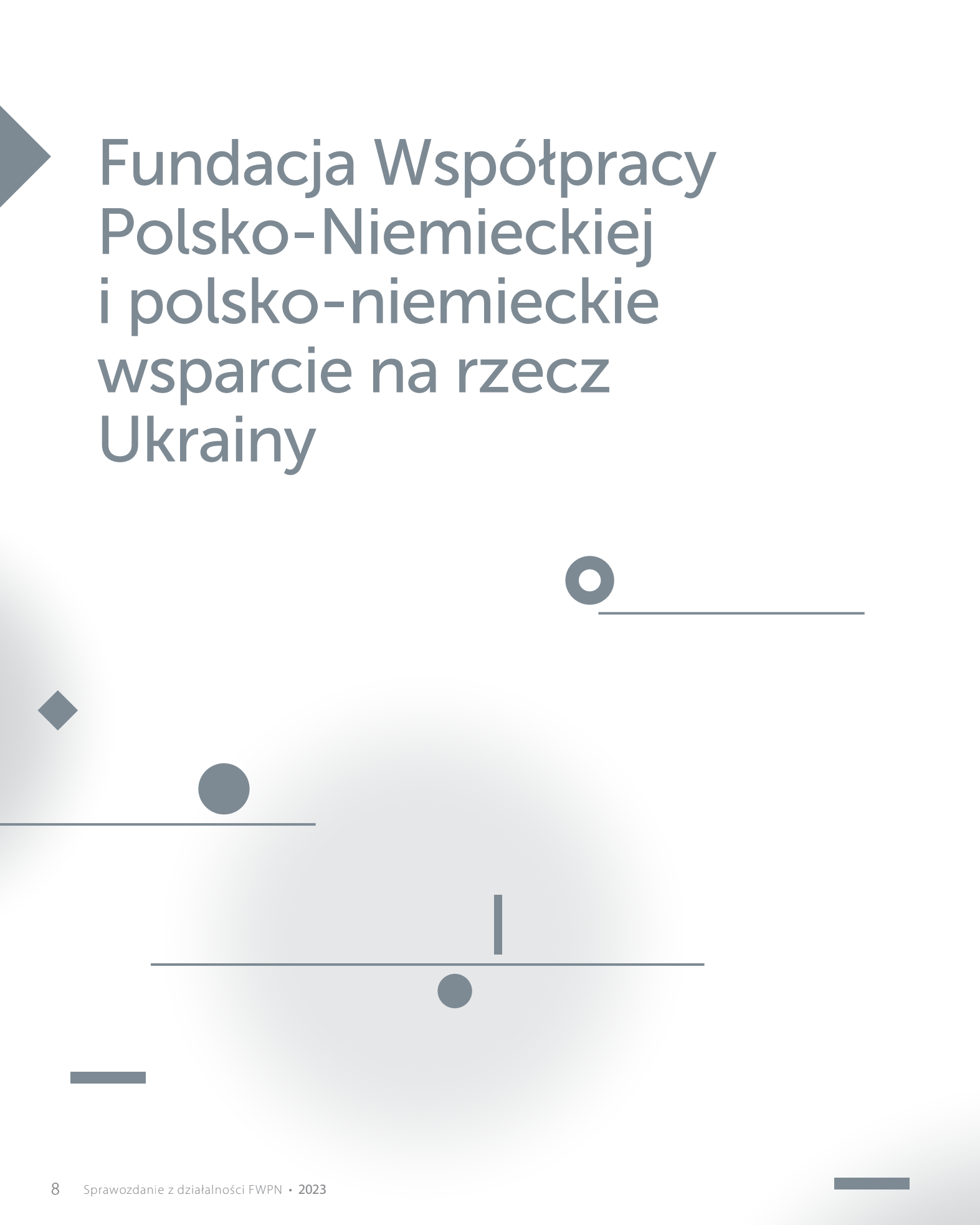
SdpZ Büro Berlin
Schillerstraße 59
10627 Berlin
Tel.: +49 30 32 666 536
Faks: +49 30 32 666 537
e-mail: sdpz@sdpz.org

www.fwpn.org.pl
www.sdpz.org

Przyznane dotacje FWPN w 2023 roku w podziale na obszary tematyczne:

Priorytety	Liczba dotacji	Suma dotacji w zł
1. Edukacja	63	2 033 373
2. Media, opinia publiczna	16	1 624 000
3. Kultura	125	4 710 296
4. Nauka	22	695 082
5. Społeczeństwo, gospodarka, środowisko	73	2 474 035
Razem	299	11 536 787
w tym projekty własne	16	1 656 000

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i polsko-niemieckie wsparcie na rzecz Ukrainy

10

Punkt pobytowy dla uchodźczyń
i uchodźców z Ukrainy w lokalu
Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

11

Stypendia dziennikarskie
dla dziennikarek i dziennikarzy
oraz korespondentek
i korespondentów wojennych
z Ukrainy

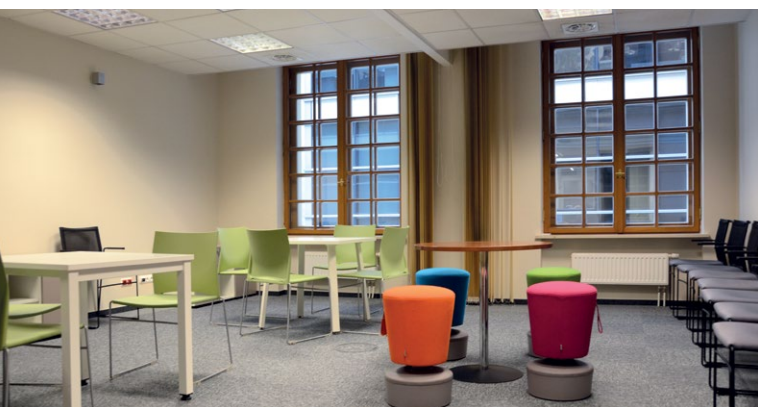
12

Linia projektowa „Mosty przyszłości.
Polska i Niemcy dla Ukrainy”

Punkt pobytowy

dla uchodźczyń i uchodźców z Ukrainy
w lokalu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Punkt pobytowy

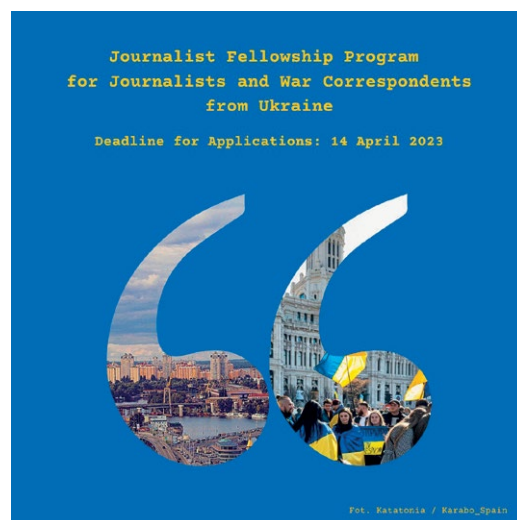
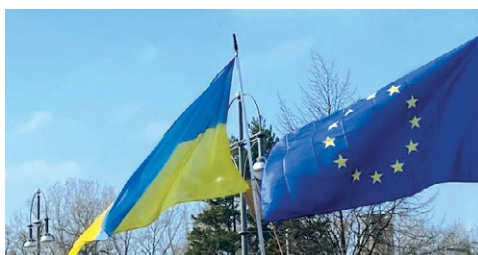
W marcu 2022 roku w niewynajętym lokalu w należącym do Fundacji kompleksie biurowym Centrum Zielna FWPN przygotowała 30 miejsc noclegowych dla uchodźców z Ukrainy na pobyty w perspektywie średniookresowej. Fundacja na swój koszt zamówiła podstawowe wyposażenie tego lokalu jak łóżka, materace, pościel, ręczniki. Pierwsi goście zostali przyjęci 5 kwietnia 2022 roku. Punkt pobytowy został włączony do miejskiego systemu pomocy zakwaterowania uchodźców. Na jego działalność udało się FWPN uzyskać w 2022 roku środki z niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz z budżetu państwa polskiego i Fundacji Polsat. W 2023 roku FWPN finansowała utrzymanie tego punktu z własnych środków. W punkcie pobytowym przebywa 30 osób. Są to osoby starsze oraz matki z dziećmi. Na każde wolne miejsce szybko pojawiają się nowi chętni. Część osób wyprowadza się po znalezieniu pracy i mieszkania. Kilka osób przeniosło się na stałe do Wielkiej Brytanii. Wobec trwającej wojny w Ukrainie FWPN kontynuuje prowadzenie punktu pobytowego także w 2024 roku.

Koordinacja ze strony FWPN:
Beata Sobczak ◆

Stypendia dziennikarskie

dla dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek i korespondentów wojennych z Ukrainy

Na początku marca 2022 roku Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej ogłosiła po raz pierwszy program stypendialny dla dziennikarzy i korespondentów wojennych z Ukrainy. Celem konkursu jest wsparcie dziennikarzy, którzy poprzez swoją działalność rozpowszechniają informacje o pełnoskalowej inwazji rosyjskiej na Ukrainę. Dofinansowanie może pokryć koszty przygotowania i publikacji artykułu, reportażu (prasowego, radiowego, telewizyjnego, internetowego), fotoreportażu lub książki. O stypendium mogą ubiegać się dziennikarze mieszkający na stałe w Ukrainie, relacjonujący rosyjską agresję oraz jej konsekwencje.

Na 2. edycję konkursu stypendialnego dla dziennikarzy/dziennikarek i korespondentów/korespondentek wojennych z Ukrainy w 2023 roku wpłynęło 315 wniosków.

Jury FWPN wspierał w wyborze Paweł Reszka (Tygodnik „Polityka”). Mogliśmy przyznać 41 stypendiów, które otrzymali:

Danylo Antoniuk, Ivan Antypenko, Alexei Arunian, Tetiana Bezruk, Oleg Bogachuk, Sashko Brynza, Konstantin Chernichkin,

Mstyslav Chernov, Alena Grom, Aleksandra Horchynska, Taras Ibragimov, Maxim Kamieniev, Vitalii Khomutov, Julia Kochetova, Oleksii Kushnir, Bohdan Kutieпов, Olha Kyrylenko, Myroslav Laiuk, Dmytro Larin, Artem Luysak, Leonid Machulin, Maria Malevska, Kateryna Moskaljuk, Viacheslav Mavrytshev, Olga Movchan, Alona Natalukha, Svitlana Oslavska, Mykhaylo Palinchak, Karina Piliugina, Viacheslav Ratynskyi, Viktoriia Saravas, Alyona Savchuk, Iva (Yana) Sidach, Yanina Sokolova, Irina Stepaniak, Stanislav Strilets, Maxym Trebukhov, Yaroslava Tymoshchuk, Olha Vakalo, Inna Varenysia, Evhenii Zavorodnii.

Więcej informacji:

<https://fwpn.org.pl/ukraine-journalists/>

Koordinacja ze strony
FWPN: Joanna Czudec ◆

Linia projektowa „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy”

Auswärtiges Amt

A tak Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 roku to punkt zwrotny w historii Europy. Ten bezprecedensowy akt przemocy, który wstrząsnął fundamentami wspólnoty opartej na pokoju i wolności, wyzwolił jednocześnie ogromny potencjał wsparcia dla Ukrainy i jej mieszkańców ze strony społeczeństwa obywatelskiego Polski i Niemiec.

Jedną z inicjatyw podjętych przez Fundację na rzecz wsparcia Ukrainy było ogłoszenie konkursu dotacyjnego pod hasłem „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy” na realizację polsko-niemiecko-ukraińskich projektów.

W ramach konkursu dofinansowanie mogły uzyskać inicjatywy trójstronne, które stymulowały dialog, wymianę doświadczeń i transfer wiedzy

na temat długofalowej integracji uchodźców wojennych, podtrzymywały uwagę i zainteresowanie opinii publicznej losem uciekinierów wojennych, niwelowały deficyty wiedzy, stereotypy i uprzedzenia oraz uwrażliwiały na postrzeganie Ukrainy jako suwerennego kraju z własną kulturą, historią i językiem. Istotnym kryterium wsparcia była integracja ukraińskich dzieci i młodzieży oraz działania na rzecz kobiet, prowadzone z ich aktywnym udziałem.

Dla projektów konkursowych przewidziano ułatwioną ścieżkę aplikacji i finansowania, aby umożliwić wsparcie szczególnie małym podmiotom o ograniczonych zasobach. Możliwe było dofinansowanie projektu do kwoty 30 000 zł/6 500 euro, co mogło stanowić 80% kosztów całkowitych danego przedsięwzięcia.

Most europejski Neurüdnitz-Siekierki na granicy polsko-niemieckiej. Symbol linii projektowej.
Fot. Anita Baranowska-Koch

Nabór wniosków rozpoczął się pod koniec września 2022 roku i został zaplanowany do połowy maja 2023 roku, realizacja projektów przypadła na okres od końca października 2022 roku do końca czerwca 2023 roku.

W ramach konkursu możliwe było wsparcie różnych formatów projektów: zarówno wydarzeń o charakterze spotkań, jak i tych realizowanych z wykorzystaniem Internetu jako wirtualnej przestrzeni dialogu, spotkań i prezentacji.

Dzięki linii projektowej „Mosty przyszłości. Polska i Niemcy dla Ukrainy”, która została sfinansowana z dotacji Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec w wysokości 130 000 euro, udało się z sukcesem zrealizować 22 inicjatywy trójstronne.

Zakres tematyczny wspartych projektów był bardzo zróżnicowany: obok wydarzeń kulturalnych, seminariów i dyskusji na temat strategii długoterminowej integracji uchodźców w obu krajach, pojawiły się publikacje (o percepcji wojny, funkcjonowaniu w warunkach wojny), a także wielokierunkowe działania na rzecz integracji i wsparcia ukraińskich kobiet, dzieci oraz młodzieży.

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann, Aneta Jędrzejczak ◆

Media, opinia publiczna

16

XVI Polsko-Niemieckie
Dni Mediów i XXVI Polsko-Niemiecka
Nagroda Dziennikarska

24

Stypendia dziennikarskie
FWPN 2023

25

„Młoda Redakcja”
stron internetowych FWPN

XVI Polsko-Niemieckie Dni Mediów i XXVI Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska

Program Dni Mediów.

Bieżące wydarzenia, wojna w Europie, doświadczenia z przyjęciem uchodźców i uchodźczyń wojennych, katastrofa ekologiczna nad Odrą i aktywność rosyjskiej dezinformacji – debaty XVI Polsko-Niemieckich Dni Mediów w Zielonej Górze koncentrowały się na tych tematach.

Podczas debaty otwierającej pt. „**Jak radzimy sobie z wojną w Europie?**” ekspertki i eksperci przedstawili perspektywę europejską, krajową i regionalną – stanowisko naukowców, naukowczyń,

przedstawicieli i przedstawicielek mediów oraz NGO-sów. Tematem przewodnim panelu była sytuacja uchodźców, a w zasadzie głównie uchodźczyń i dzieci w Polsce oraz w Niemczech. Porównywano działania podjęte w obu krajach oraz sytuację socjalną przybyłych. Według prelegentów i prelegentek kluczowym wyzwaniem dla krajów przyjmujących jest włączenie uchodźczyń w życie gospodarcze i społeczne w miejscu ich pobytu poprzez umożliwienie im nauki języka, ułatwienie dostępu do rynku pracy, rynku mieszkaniowego i usług publicznych.

Debata pt. „Jak radzimy sobie z wojną w Europie?”.
Od lewej: Claus-Christian Malzahn,
Olena Shelest-Szumilas,
Daria Lukianova, Nora Ratzmann,
Adam Górczewski

Debata pt. „Walka o prawdę:
jak rosyjska dezinformacja
kształtuje postrzeganie wojny
w Polsce, Niemczech i w Ukrainie”.
Od lewej: Żenia Klimakin,
Agata Gontarczyk, Peter Frey,
Joanna Maria Stolarek

W debacie pt. „Jak radzimy sobie z wojną w Europie?” udział wzięli:

- Daria Lukianova, wiceprezeska Fundacji Integracji i Rozwoju Cudzoziemców w Gorzowie Wielkopolskim,
- Claus-Christian Malzahn, dziennikarz grupy WELT,
- Nora Ratzmann, badaczka w Niemieckim Centrum Badania Integracji i Migracji (DeZIM)
- Olena Shelest-Szumilas, pełnomocniczka rektora ds. równego traktowania na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu.

Rozmowę moderował Adam Górczewski, reporter nominowany do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej w 2023 roku.

W debacie pt. „Walka o prawdę: jak rosyjska dezinformacja kształtuje postrzeganie wojny w Polsce, Niemczech i w Ukrainie” pytaliśmy, jak działania dezinformacyjne wpłynęły na opinię publiczną i decyzje polityczne w Polsce i Niemczech, jakie znaczenie miała kampania dezinformacyjna dla społeczności międzynarodowej i jak oddziaływała na media. Prelegenci wskazywali, że dezinformacja wykorzystuje aktualne słabości danego państwa, pogłębiając istniejące w nim podziały. Żenia Klimakin, redaktor naczelny portalu „Nowa Polska”, podkreślił, że „siła jej rażenia jest mocniejsza od bomby, zatrafa głowy setek tysięcy osób”.

Debata pt. „Dlaczego Europa powinna kochać swoje rzeki?”.
Od lewej: Dagny Lüdemann, Christoph Zöpel, Katarzyna Kojzar, Martyna Słowik.

W debacie udział wzięli:

- Peter Frey, dziennikarz, do września 2022 roku redaktor naczelny ZDF,
- Żenia Klimakin, redaktor naczelny portalu „Nowaja Polsha”,
- Agata Gontarczyk, kierowniczką programu Europa & Sprawy Międzynarodowe w Fundacji im. Heinricha Bölla w Warszawie,
- Magdalena Wilczyńska, kierowniczką zespołu, Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych w Warszawie.

Moderacja:

- Joanna Maria Stolarek, dyrektorka Fundacji im. Heinricha Bölla w Warszawie.

Panel został zorganizowany we współpracy z Fundacją im. Heinricha Bölla w Warszawie.

W debacie pt. „**Dlaczego Europa powinna kochać swoje rzeki?**” przyglądaliśmy się skutkom działalności człowieka dla rzek w różnych regionach Europy. Ostatnie katastrofy pokazały, że zrozumienie interakcji między środowiskiem naturalnym a systemami stworzonymi przez

człowieka ma bezpośredni wpływ na życie całych społeczności. Aby poznać procesy zachodzące w ekosystemach wodnych, skutecznie chronić wodną różnorodność biologiczną i nasz dobrostan, potrzeba odpowiedzialnych decyzji politycznych, determinacji środowisk naukowych, ale też presji ze strony społeczeństwa obywatelskiego i mediów.

O działaniach, jakie mogą podejmować lokalni aktywiści, samorzady i administracja krajowa, żeby wspierać zrównoważony rozwój regionów i lepiej przygotować się na kolejne katastrofy oraz o roli mediów w tym procesie dyskutowali:

- Sebastian Szklarek, autor bloga „Świat wody”,
- Katarzyna Kojzar, dziennikarka, OKO.press, nominowana do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej,
- Dagny Lüdemann, dziennikarka, ZEIT ONLINE, nominowana do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej,
- Christoph Zöpel, publicysta, profesor honorowy na Uniwersytecie w Dortmundzie.

Moderacja:

- Martyna Słowik, dziennikarka, miesięcznik „Znak”.

Laureaci, laureatki i nominowani do Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej 2023 na scenie Teatru Lubuskiego.

Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska 2023

Uroczystym akcentem 16. Polsko-Niemieckich Dni Mediów było wręczenie Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego podczas wieczornej gali 15 czerwca 2023 roku w Teatrze Lubuskim.

Nagrodzone prace wyłonione zostały spośród 150 zgłoszonych do konkursu publikacji, które rzetelnie informowały o kraju sąsiada i zostały po raz pierwszy wydrukowane lub wyemitowane w Internecie, prasie, radiu i telewizji w Niemczech lub w Polsce w 2022 roku.

Statuetka
Polsko-Niemieckiej
Nagrody Dziennikarskiej.

Katarzyna Kojzar,
laureatka w kategorii Prasa
odbiera nagrodę z rąk
Irene Hahn-Fuhr.

Laureaci w kategorii Radio:
Ernst-Ludwig von Aster
i Anja Schrum.

Kategoria Prasa

Katarzynie Kojzar nagrodę za reportaż „Rzeka płynie i umiera. Czy walka o Odrę jest z góry przegrana?” wręczyła Irene Hahn-Fuhr, członkini Zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Niemiecki juror w kategorii Prasa Uwe Rada uzasadnił werdykt jury następująco: „Reportaż Katarzyny Kojzar to hołd dla społeczeństwa obywatelskiego, które nie odpuszcza. Przed wszystkim

kim jest to jednak hołd dla rzeki, którą wielu odkryło na nowo i nauczyło się doceniać dopiero w czasie pandemii”.

Kategoria Radio

Nagrodę za reportaż „Życie po ucieczce – Ukrainki i Ukraińcy w Polsce”, wyemitowany w rozgłośni Deutschlandfunk z redakcji Hintergrund, autorzy Ernst-Ludwig von Aster i Anja Schrum odebrali z rąk Dietmara Nietana, koordynatora rządu

Arkadiusz Wierzuk, laureat
w kategorii Telewizja.

federalnego ds. niemiecko-polskiej współpracy międzyspołecznej i transgranicznej. „Przedstawione w materiale losy uchodźców i uchodźczyń wojennych z Ukrainy, ogromna gotowość do niesienia pomocy polskiego społeczeństwa, ale także codzienne trudności po przybyciu do Polski, nadzieja na normalność, integrację i nowy początek – wszystko to tworzy wybitny i poruszający reportaż” – powiedział Dietmar Nietan.

Juror w kategorii Radio Michael Elgass podkreślił w laudacji, że „zastosowanie nastrojowej muzyki, oryginalnego dźwięku i obrazowych opisów pozwoliło zabrać słuchaczki i słuchaczy do świata uczuć uchodźców i pomagających, [przy czym] nie pominięto [...] krytycznych wypowiedzi i poglądów, takich jak obiecanie, ale często niedocierające wsparcie finansowe państwa dla pomagających, czy przeciążone systemy opieki społecznej, szpitale i szkoły”.

Kategoria Telewizja

Arkadiusz Wierzuk, nagrodzony za reportaż „Niemieckie dylematy”, dla magazynu „Czarno

na białym” w telewizji tvn24, odebrał statuetkę z rąk Corneliusa Ochmanna, dyrektora Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Jurorka w kategorii Telewizja Alicja Rucińska podkreśliła w laudacji, że „jury doceniło tę pracę (...) za jej tempo i rytm, które mimo trudnego tematu utrzymują uwagę widza. Zdjęcia, rozmówcy, pytania, konstrukcja i montaż – wszystko to składa się na kompletne dzieło, które osiąga swój cel – prowokuje i zmusza do dyskusji”.

Kategoria Nowe formy dziennikarskie

Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską otrzymał zespół MDR Sachsen, redakcja Mensch, Nachbar w składzie: Franziska Hentsch, Petr Kumpfe, Tomasz Sikora, Holger Lühmann, Peggy Wolter, Roman Nuck, Stefan Schmidt.

Niemiecki juror w kategorii Nowe formy dziennikarskie Marcus Bensemman mówił o zwycięskim materiale „Sposoby na wyjście z kryzysu – Jak to robią sąsiedzi?”: to „imponująca praca zespołowa na temat, który do dziś nie pozostawia nikogo

Roman Nuck odbiera nagrodę w kategorii Nowe formy dziennikarskie w imieniu zespołu MDR Sachsen, redakcja Mensch, Nachbar w składzie: Franziska Hentsch, Petr Kumpfe, Tomasz Sikora, Holger Lühmann, Peggy Wolter, Roman Nuck, Stefan Schmidt.

Mateusz Pojnar, laureat w kategorii Dziennikarstwo lokalne na pograniczu odbiera nagrodę z rąk Elżbiety Anny Polak, marszałek województwa lubuskiego.

obojętnym. W pełni wykorzystano w niej możliwości klasycznej strony internetowej, powstał blok tematyczny z prawdziwego zdarzenia. Ponadto zespół redakcyjny dowiódł, co może zrobić publiczna rozgłośnia radiowa i że ma to swoją wartość”.

Kategoria Dziennikarstwo lokalne na pograniczu

Nagrodę w kategorii Dziennikarstwo lokalne na pograniczu Mateuszowi Pojnarowi, wyróżnione-

mu za materiał „Lekcja na pograniczu” wręczyła Elżbieta Anna Polak, marszałek województwa lubuskiego.

Juror w kategorii Prasa Marcin Torz mówił w laudacji o zwycięskiej pracy: „*Lekcja na pograniczu* świetnie pokazuje, jak dużo pracy zostało wykonane pomiędzy sąsiadami – Polską a Niemcami. Pracy, której efektem będzie wzajemne zrozumienie, zaufanie, ale też jeszcze efektywniejsza współpraca”.

Bartosz Wieliński i Iwona Kusiak podczas debaty w Lubuskim Centrum Winiarstwa w Zaborze.

Fundatorami Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej 2023 są Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius oraz trzy polskie województwa: zachodniopomorskie, lubuskie i dolnośląskie i trzy niemieckie kraje związkowe: Brandenburgia, Meklemburgia-Pomorze Przednie i Wolny Kraj Saksonia.

16 czerwca 2023 roku województwo lubuskie przygotowało program towarzyszący w Lubuskim Centrum Winiarstwa w Zaborze. Odbyła się debata publiczna wokół katastrofy na rzece Odrze po obu stronach granicy. Głównym punktem dyskusji były różnice w polskich i niemieckich dyskursach medialnych poświęconych temu tematowi. Spotkanie prowadzili Bartosz Wieliński, zastępca redaktora naczelnego Gazety Wyborczej oraz Iwona Kusiak, przedstawicielka Lubuskiego Centrum Informacyjnego.

Polsko-Niemieckie Dni Mediów oferują dziennikarzom i dziennikarkom, medioznawcom i medioznawczyniom z obu krajów platformę wymiany poglądów i możliwość osobistych spotkań. Organizatorami 16. Polsko-Niemieckich Dni Mediów byli Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej przy finansowym wsparciu ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius oraz województwo lubuskie.

Więcej informacji na stronie
<https://dnimediow.org/>

Autor publikowanych fotografii:
Hans Scherhauser

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter ◆

Stypendia dziennikarskie FWPN 2023

Celem konkursu FWPN jest wsparcie dziennikarzy i dziennikarek, których praca przyczynia się do podnoszenia jakości relacji polsko-niemieckich, a także otwiera Polaków i Niemców na nowe wyzwania europejskie. Dofinansowanie może pokryć koszty kwerendy do artykułu lub reportażu, a także książki – w Polsce, Niemczech lub w krajach sąsiednich.

O stypendium mogą ubiegać się dziennikarze i dziennikarki z dorobkiem zawodowym, mieszkający na stałe w Niemczech lub w Polsce.

W rozpisywanym tradycyjnie dwa razy w roku polsko-niemieckim konkursie o Stypendia Dziennikarskie FWPN swoje projekty przedstawiło 85 kandydatów i kandydatek z obu krajów. Jury FWPN wspierali w wyborze: Kaja Puto, dziennikarka Krytyki Politycznej, i Peter Sawicki, dziennikarz ARD Studio Warschau. Przyznaliśmy 26 stypendiów.

Laureaci i laureatki:

Nik Afanasjew, Piotr Barejka, Marek Berezowski, Piotr Czyszowski, Rafał Dudkiewicz, Anna Górnicka, Hanna Grochowska, Marta Grzywacz, Jerzy Haszczyński, Agnieszka Hreczuk, Ula Idzikowska, Witold Jurasz, Aleksander Kaczorowski, Andrzej

Klamt, Jarosław Kuisz, Zbigniew Masternak, Jan Opielka, Szymon Opryszek, Paweł Pieniążek, Agnieszka Rodowicz, Joanna Rubinroth/ Tanja Krüger, Bartek Sabela, Joanna Strzałko, Bartosz Wieliński, Ewa Winnicka, Anna Wyrwik.

W 2024 roku FWPN ponownie rozpisze konkursy dla dziennikarzy.

Zapraszamy do śledzenia naszych mediów społecznościowych:

FB www.facebook.com/FundacjaWspolpracyPolskoNiemieckiej

Instagram @fwpn_sdpz i strony internetowej www.fwpn.org.pl, gdzie ogłosimy terminy nadsyłania zgłoszeń.

Koordinacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec ◆

„Młoda Redakcja” stron internetowych FWPN

– program praktycznej nauki zawodu
dla studentów z całej Polski

„Młoda Redakcja” skierowana jest do studentów dziennikarstwa i innych kierunków humanistycznych (politologia, neofilologia, kulturoznawstwo, nauki polityczne) z całej Polski. W 2023 roku program stażu dla „Młodej Redakcji” składał się z warsztatów poświęconych relacjonowaniu wydarzeń, prowadzeniu wywiadu i tworzeniu angażujących treści w mediach społecznościowych.

Naszymi prowadzącymi były:

- Magdalena Kicińska – reporterka, redaktorka naczelna „Pisma. Magazynu Opinii”, publikująca m.in. w „Gazecie Wyborczej”, „Polityce”, „Tygodniku Powszechnym”,

- Karolina Sulej – dziennikarka freelancerka, reporterka i kulturoznawczyni, doktorantka w Instytucie Kultury Polskiej UW,
- Olimpia Jenczek – specjalistka do spraw kreowania wizerunku w sieci.

W ramach „Młodej Redakcji 2023” powstało prawie 40 relacji z wydarzeń inicjowanych i współfinansowanych przez Fundację.

Wszystkie można odnaleźć na stronie: <https://fwpn.org.pl/mloda-redakcja/mloda-redakcja-2023/> oraz na profilu Młodej Redakcji na Facebooku:

<https://www.facebook.com/MlodaRedakcja>

Magdalena Kicińska.
Fot. Ola Cembrowicz i Paweł Socha
dla magazynu „Pismo”.

Karolina Sulej.

Olimpia Jenczek.

Spotkanie z Magdaleną Gwóźdź-Palokat w redakcji Deutsche Welle w Berlinie.

Warsztat alumni w Krakowie.

Redaktorzy i redaktorki odwiedzili i przygotowali relacje m.in. z cyklu debat Forum Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, wystawy „Wokół nas morze ognia” w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie, recenzje filmów z Tygodnia Filmów Niemieckich, reportaże poświęcone prezentacjom książek: „Polskie ślady w Niemczech. Kalejdoskop” oraz „Ptaki krzyczą nieustannie” autorstwa Beaty Dżon-Ozimek i Michała Olszewskiego, sprawozdania z festiwalu STN:ORT oraz Literacki Sopot.

„Młoda Redakcja” przygotowała też relacje z Polsko-Niemieckich Dni Mediów w Zielonej Górze. Relacje znajdują się na stronie: <http://dnimediow.org/>.

W programie w roku 2023 udział wzięli: Nikola Budzińska (Warszawa), Aga Becherka (Łódź), Julia Urbanek (Gdańsk), Lucyna Sycz (Katowice), Michał Szarek (Warszawa), Timur

Wesołowski (Gdańsk), Natalia Lewandowska (Łódź), Estera Sikorska (Poznań), Iwona Oskiera (Warszawa), Agnieszka Sokołowska (Wrocław), Solya Martyniuk (Kraków), Eliza Kunath (Poznań), Oliwia Ratyńska (Kraków).

31 października 2023 roku zakończyła się rekrutacja do kolejnej edycji programu. Otrzymaliśmy 64 zgłoszenia.

FWPN prowadzi także program „Alumni Młodej Redakcji”, który umożliwia budowanie sieci kontaktów z byłymi młodymi redaktorami i redaktorkami. W ramach programu oferowane są specjalistyczne szkolenia stacjonarne oraz wydarzenia networkingowe.

W roku 2023 alumni i aluminki spotkali się na szkoleniu o języku inkluzywnym w Krakowie zorganizowanym we współpracy z SalamLab oraz warsztacie poświęconym dezinformacji

Podczas warsztatu alumni w Poznaniu. Od lewej: Aleksy Szymkiewicz (Demagog), Mateusz Cholewa (Demagog), Karolina Laskowska, Nikola Budzińska, Natalia Lewandowska, Joanna Bakoń, Dorota Witt, Maciej Waclawik, Agnieszka Wójcińska, Magdalena Oskiera, Iwona Oskiera, Marta Jednorządek. Dół: Katarzyna Kowalewska, Katarzyna Belko, Katarzyna Karpińska, Martyna Słowik, Amelia Pudzianowska, Katarzyna Karpińska, Emilia Bromber.

Wizyta redakterek i redaktorów „Młodej Redakcji” w Ambasadzie Niemiec w Warszawie. Od lewej: Małgorzata Gmter (FWPN), Michał Szarek, Solya Martynyuk, Timur Wesołowski, Iwona Oskiera, Agnieszka Sokołowska, Oliwia Ratyńska, Natalia Lewandowska, Julia Urbanek, Nikola Budzińska, Eliza Kunath.

wyborczej i klimatycznej poprowadzonym przez ekspertów stowarzyszenia factcheckingowego Demagog w Poznaniu.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmter i Magdalena Przedmojska ◆

W dziedzinie Media, opinia publiczna FWPN wsparła w 2023 roku 16 projektów w łącznej kwocie 1 624 000 zł.

Pełna lista projektów dofinansowanych w 2023 roku przez FWPN jest dostępna na naszej stronie internetowej www.fwpn.org.pl

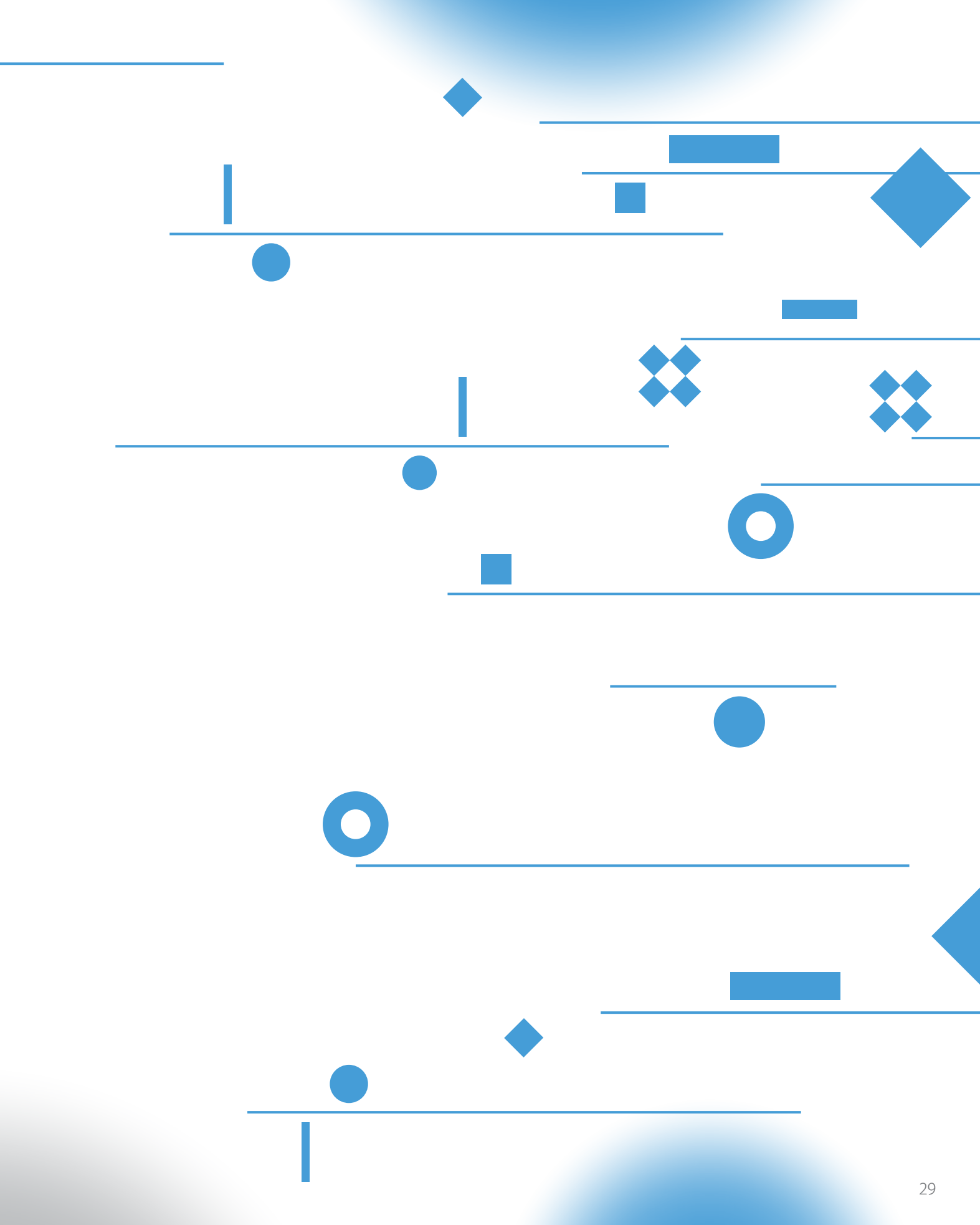
Edukacja

30

PolenMobil 2023

32

XX Jubileuszowa konferencja
„Architektura ryglowa
– wspólne dziedzictwo
ANTIKON 2023”

PolenMobil 2023

W 2023 roku zespół PolenMobil po raz pierwszy odwiedził szkołę w Szlezwiku-Holszynie, docierając tym samym do wszystkich krajów związkowych i inspirując młodzież w różnym wieku i z wielu typów szkół wraz z kadrą nauczycielską do poznania Polski – kraju sąsiada, z jego historią, kulturą i językiem.

Innowacją roku była również współpraca z Centrum Kompetencji i Koordynacji Języka Polskiego (KoKoPol), dzięki której profil PolenMobil został poszerzony o specjalną ofertę dla dzieci i młodzieży polskiego pochodzenia w Niemczech znających już język polski. W ramach trzech warsztatów opracowano specjalne materiały do modułu „Język polski jako język pochodzenia”, które pod koniec roku były testowane w wybranych szkołach. Współpraca ta będzie miała swój ciąg dalszy.

PolenMobil odkrywa nowe ścieżki podczas podróży po kraju i stale się rozwija, koncentrując się przy tym na swojej podstawowej misji, co przekłada się na konkretne wyniki. Korzystając z dwóch samochodów, młody zespół kierowany przez koordynatorów projektu Barbarę Kaczochę i Sebastiana Borchersa przeprowadził 201 wizyt stacjonarnych w 114 szkołach i innych placówkach w całych Niemczech. Zabawne i interaktywne „lekcje polskiego” dotarły do ponad 4200 uczniów – wynik ten jest kontynuacją udanych lat sprzed pandemii.

Kolaż zdjęć z wizyty w szkole podstawowej w Tegernheim w Bawarii, gdzie krowki (wyjątkowo miękkie cukierki karmelowe) zyskały wielu przyjaciół.

Oprócz wydarzeń pozaszkolnych, takich jak święto miasta „Bad Freienwalde jest kolorowe” (3 czerwca), ceremonia wręczenia nagrody Trójkąta Weimarskiego (29 sierpnia) i 10-lecie Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera w Halle (13 września), podczas których PolenMobil mógł się zaprezentować, a także przedstawić mapę Polski i ciekawe informacje o kraju sąsiada, warta wzmianki jest niezwykle wizyta z 25 października 2023 roku w Szkole Ogólnokształcącej im. Anny Frank w Düren (Nadrenia Północna-Westfalia). Odbyła się w okręgu wyborczym Dietmara Nietana, posła do Bundestagu, który jako koordynator rządu federalnego ds. polsko-niemieckiej współpracy międzyspołecznej i transgranicznej objął patronat honorowy nad PolenMobil. Dietmar Nietan

Koordynator rządu federalnego ds. polsko-niemieckiej współpracy międzyspołecznej i transgranicznej, Dietmar Nietan, wziął udział w wizycie w Szkole Ogólnokształcącej im. Anny Frank w Düren w październiku 2023 roku jako nowy patron PolenMobil. Od lewej: koordynator projektu Barbara Kaczocha, Dietmar Nietan, Matthias Kneip z Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich, uczniowie.

wziął udział w zajęciach szkolnych, aby osobiście przekonać się, jak funkcjonuje projekt. Uczniowie klasy szóstej wykazali się dużym zainteresowaniem i zaangażowaniem, dzięki czemu był to udany poranek dla wszystkich obecnych.

PolenMobil od 2015 roku jest wspólną inicjatywą Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich w Darmstadt i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. PolenMobil w ramach bezpłatnych zajęć przekazuje wiedzę o historii, kulturze i wydarzeniach politycznych w Polsce oraz uczy języka polskiego tak, aby zachęcić młodych Niemców po drugiej stronie Odry do poznania Polski i wesprzeć ich kompetencje międzykulturowe na temat kraju sąsiada.

Poza FWPN do instytucji wspierających projekt w 2023 roku należały Sanddorf Stiftung Regensburg, Fundacja w Grunewaldzie, Kancelaria Państwowa Dolnej Saksonii, Kraj Związkowy Brandenburgia, spółka Volkswagen AG oraz KoKoPol. Z patronem honorowym Dietmarem Nietanem, który jest entuzjastycznie nastawiony do projek-

Podczas obchodów 10-lecia Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera PolenMobil mógł dotrzeć do innej grupy docelowej oraz spotkać się ze sponsorami i sympatykami. Od lewej: koordynator projektu Sebastian Borchers, ambasador Dariusz Pawłowski, konsul generalna Cornelia Pieper, Cornelius Ochmann i Karolina Fuhrmann z FWPN.

PolenMobil chce być również rozpoznawany z daleka. Napis „Dziękuję” odnosi się w szczególności do sponsorów i partnerów, którzy symbolicznie podróżują razem z zespołem projektu – logo FWPN również lśni nowym blaskiem po ostatniej wizycie kosmetycznej.

tu i zadeklarował ze swojej strony pełne wsparcie, PolenMobil wkracza w kolejny rok szkolny z dużym optymizmem.

Więcej informacji:

<https://www.poleninderschule.de/polenmobil>

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann ◆

XX Jubileuszowa konferencja

„Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo ANTIKON 2023”

Konferencje w ramach cyklu ANTIKON od lat przyczyniają się do popularyzacji wiedzy o obiektach architektury ryglowej i drewnianej. ANTIKON 2023 był dwudziestym, jubileuszowym spotkaniem na temat tych obiektów w polsko-niemieckim krajobrazie kulturowym. Wydarzenie odbyło się w formule konferencji połączonej z podróżą studyjną. Spotkanie z udziałem konserwatorów zabytków, historyków sztuki, właścicieli obiektów zabytkowych oraz przedstawicieli urzędów konserwatorskich w Polsce i w Niemczech to forum do merytorycznej dyskusji o problemach związanych z ratowaniem, ochroną i wykorzystaniem zabytkowych obiektów architektury ryglowej. Rezultatem spotkań są publikacje, opracowania i wspólne projekty, a także transfer innowacyjnych rozwiązań konserwatorskich. Dzięki tej szczególnej platformie współpracy oraz wymiany poglądów naukowców i praktyków z obu krajów od zniszczenia i zapomnienia uratowano wiele cennych

obiektów architektury ryglowej i drewnianej. Przedsięwzięcie stanowi przykład skutecznej współpracy specjalistów, użytkowników i pasjonatów z Polski i Niemiec w celu zachowania wspólnego dziedzictwa kulturowego. W gronie instytucji wspierających, oprócz FWPN, znalazły się m.in.: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krajowy Urząd Kultury i Ochrony Zabytków Meklemburgii Pomorza Przedniego, Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków oraz Niemiecko-Polska Fundacja Ochrony Zabytków Kultury.

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak ◆

Uczestnicy konferencji
ANTIKON 2023.

Uczestnicy konferencji ANTIKON 2023
zwiedzają kościół w Podańsku
pod Szczecinem.

FwPN wsparła w 2023 roku
63 projekty edukacyjne
w łącznej kwocie 2 033 373 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych w 2023 roku
przez FwPN jest dostępna
na naszej stronie internetowej
www.fwbn.org.pl

Nauka

36

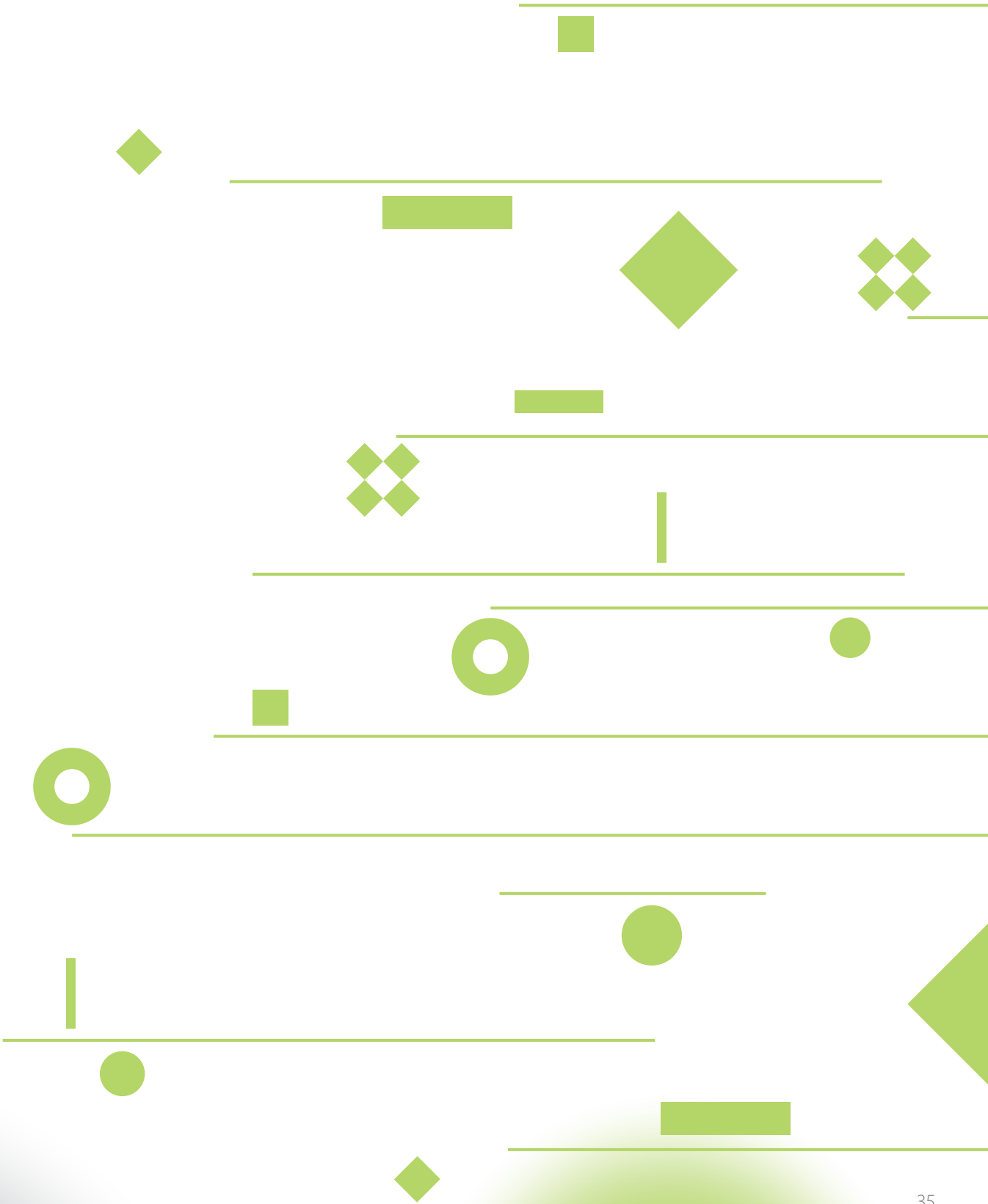
„Spojrzenia w dialogu”
– 10 lat Centrum Studiów
Polonoznawczych
im. Aleksandra Brücknera

40

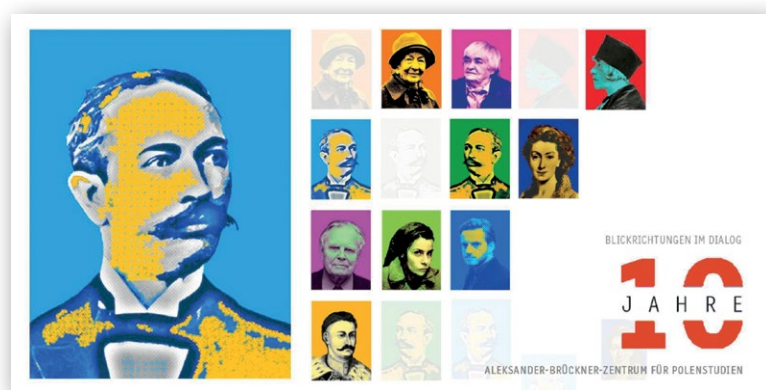
Dyskusja
„Niemiecki wymiar
sprawiedliwości
w okupowanej Polsce”

„Spojrzenia w dialogu” – 10 lat Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera

Plakat jubileuszu.

Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera (ABZ) to wyjątkowa instytucja dydaktyczna i badawcza przy uniwersytetach w Halle i Jenie, założona z inicjatywy i przy wsparciu FWPN w 2013 roku. Jesienią 2023 roku placówka obchodziła 10. rocznicę powstania. Interdyscyplinarny program Centrum obejmuje działalność badawczą, dydaktyczną oraz publiczną.

Na obchody jubileuszowe placówki zaproszono licznych gości. Po otwarciu wystawy „Tworzenie teatru w Kattowitz-Katowicach 1907–1945” przy-

gotowanej przez studentów i wykładowców z Halle, Jeny i Katowic oraz programie muzycznym z piosenkami w językach niemieckim, polskim i jidysz w wykonaniu Karoliny Trybały w Auditorium Maximum Uniwersytetu Marcina Lutra w Halle, nastąpiła część oficjalna. Gratulacje i podziękowania otrzymała przede wszystkim prof. Yvonne Kleinmann, która wraz z niewielkim zespołem budowała Centrum od samego początku.

Cornelius Ochmann, w imieniu FWPN, podkreślił znaczenie i sukces Centrum jako unikalnej instytucji w Niemczech, dzięki której udało się wzmocnić

Prof. Yvonne Kleinmann podczas otwarcia sympozjum naukowego w Halle w dniu 14 września 2023 roku.

Karolina Trybała zapewniła program muzyczny w Auditorium Maximum Uniwersytetu w Halle (13 września 2023 roku).

Otwarcie obchodów 13 września 2023 roku: Cornelius Ochmann pogratulował 10. rocznicy i podkreślił znaczenie Centrum jako wyjątkowej instytucji w Niemczech.

Rozmowa z autorem bestsellerów Szczepanem Twardochem i jego niemieckim tłumaczem Olafem Kühlem w Jenie (14 września 2023 roku).

badania naukowe związane z Polską w Niemczech. Jest to szczególnie ważne, wzięwszy pod uwagę ograniczone zasoby personalne placówki.

Aktualne perspektywy badawcze zarysowały się w trzech punktach programu: w wykładzie inauguracyjnym na temat obecności polskich autorów w literaturze światowej, podczas sympozjum „Kontestowane pojęcia: Polska transnarodowa, spleciona, (post)kolonialna?” oraz w wieloperspektywicznej debacie „O przekładzie literackim między Polską, Niemcami i Ukrainą”.

Kulminacyjnym punktem programu była dyskusja literacka między polskim autorem bestsellerów Szczepanem Twardochem, a jego niemiec-

kim tłumaczem Olafem Kühlem. Dyskusja, która odbyła się w bibliotece w Jenie, zgromadziła liczną publiczność.

Polsko-niemiecką wystawę o tworzeniu teatru w Katowicach zainteresowani mogli zwiedzać w Halle do 6 października. W roku 2024 wystawa ma „zawędrować” do Jeny.

Oficjalne przemówienia i nieformalne rozmowy podczas obchodów, które odbyły się dzięki wsparciu FWPN, koncentrowały się na roli społeczeństwa obywatelskiego jako najważniejszego filaru stosunków polsko-niemieckich, który należy wzmacniać. FWPN, która w ramach swoich możliwości będzie wspierać ten proces, życzy

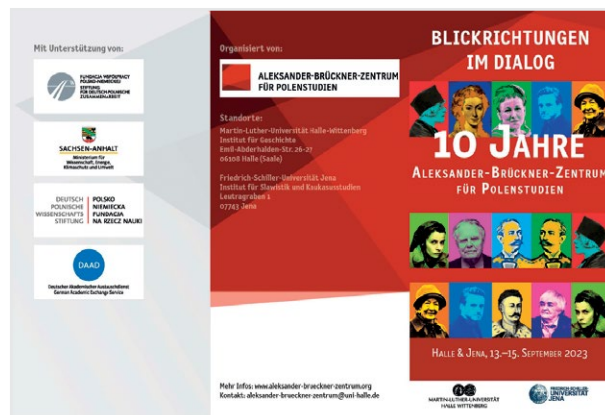

Spojrzenie w przyszłość: Podczas wymiany ze studentami i absolwentami Interdyscyplinarnych Studiów nad Polską zebrano pomysły na dalszy rozwój i doskonalenie dydaktyki.

Centrum sukcesów w nowej dekadzie działalności oraz jeszcze większej liczby absolwentów studiów polonoznawczych.

Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera na uniwersytetach w Halle i Jenie zajmuje się interdyscyplinarnymi badaniami historycznych i współczesnych form polskiej państwowości oraz polskiego społeczeństwa, języka i kultury, przy czym studia polonoznawcze są z założenia studiami regionalnymi (area studies), pozwalającymi spojrzeć na Polskę z perspektywy powiązań europejskich i międzynarodowych.

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann ♦

Ulotka wydarzenia jubileuszowego.

Dyskusja

„Niemiecki wymiar sprawiedliwości w okupowanej Polsce”

Dr Konrad Graczyk z Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie przedstawił 24 maja 2023 roku w Instytucie Pileckiego w Berlinie działania niemieckiego wymiaru sprawiedliwości w okupowanej Polsce podczas II wojny światowej. Przypomniiał, że w 1939 roku na okupowanych przez Wehrmacht polskich terenach powołano sądy specjalne. Podlegały one szefowi administracji cywilnej, ale podstawę prawną ich powołania stanowiły zarządzenia głównodowodzących wojsk lądowych i armii. Wzorem dla tych nowo powstałych sądów specjalnych były doraźne sądy nazistowskie z 1933 roku, ale z odpowiednimi zmianami dostosowującymi ich działanie do sytuacji prawnej na polskich terenach zachodnich przyłączonych do Rzeszy i na terenach okupowanych, czyli w Generalnym Gubernatorstwie. Sądy te stosowały wyłącznie niemieckie prawo karne, lekcewały polskie prawo miejscowe i w swych wyrokach wobec Polaków najczęściej stosowały karę śmierci, naruszały prawa człowieka i dopuszczały się zbrodni sądowych. Podczas dyskusji prowadzonej przez wicedyrektora Instytutu Pileckiego

w Berlinie Mateusza Fałkowskiego, z udziałem historyka prof. Bogdana Musiała, dr Konrad Graczyk zaprezentował liczne przykłady działalności sądów doraźnych m.in. na terenie Górnego Śląska, które opisał w swojej książce „Sondergericht Kattowitz – Sąd Specjalny w Katowicach 1939–1945”. Spotkanie zostało zorganizowane wspólnie przez Instytut Pileckiego i FWPN.

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz ◆

Dyskusja w Instytucie Pileckiego w Berlinie.
Od lewej: prof. Bogdan Musiał, dr Konrad Graczyk,
Mateusz Fałkowski – wicedyrektor Instytutu Pileckiego
w Berlinie.

FWPN wsparła w 2023 roku
22 projekty naukowe w łącznej
kwocie 695 082 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych w 2023 roku
przez FWPN jest dostępna
na naszej stronie internetowej
www.fwpn.org.pl

Kultura

44

10 lat Stypendium
im. Albrechta Lemppa

46

Pieśni Getta – koncerty upamiętniające
80. rocznicę powstania w getcie warszawskim

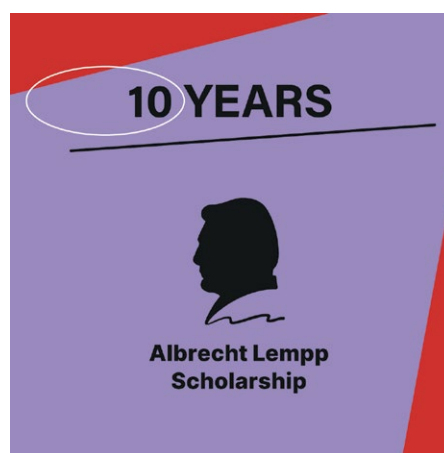
48

Wykonanie koncertowe opery
„Paria” Stanisława Moniuszki
w Filharmonii Berlińskiej

10 lat Stypendium im. Albrechta Lemppa:

prezentacja na Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie

Stypendium im. Albrechta Lemppa przeznaczone jest dla pisarzy i pisarek z Polski i Niemiec, niemieckich tłumaczy i tłumaczek literatury polskiej oraz polskich tłumaczy i tłumaczek literatury niemieckojęzycznej. Fundatorami utworzonego w 2013 roku Stypendium są: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Instytut Książki i Literarisches Colloquium Berlin.

Na program stypendialny składają się rokrocznie jednomiesięczne pobyty w kraju sąsiada: w Literarisches Colloquium Berlin i w Instytucie Książki w Krakowie.

W 2023 roku Stypendium obchodziło 10-lecie swojego istnienia. Od 2013 roku jego laureatami zostało 20 pisarzy i pisarek oraz tłumaczy i tłumaczek z Polski i Niemiec. Z tej okazji na Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem (18–22 października) na polskim stoisku organizowanym przez Instytut Książki zaprezentowane zostało fotograficzne podsumowanie tych 10 lat – zdjęcia laureatów i laureatek Stypendium wykonane przez Elżbietę Lempp.

Prezentacja laureatów i laureatek Stypendium im. Albrechta Lemppa na Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem.

Przedstawiciele fundatorów Stypendium im. Albrechta Lemppa. Od lewej: Agnieszka Urbanowska – kierowniczka działu zagranicznego Instytutu Książki, Łucja Gawkowska – koordynatorka projektów Instytutu Książki, Jürgen Jakob Becker – wicedyrektor Literarisches Colloquium Berlin oraz Joanna Czudec – kierowniczka programowa FWPn.

Laureaci i Laureatki Stypendium im. Albrechta Lemppa w latach 2013–2023:

2013	Justyna Bargielska Armin Senser
2014	Tomasz Różycki Paulina Schulz
2015	Krystyna Dąbrowska Tobias Schwartz
2016	Marek Zagańczyk Renate Schmidgall
2017	Kira Pietrek Mia Raben
2018	Zyta Rudzka Isabelle Lehn
2019	Ulja Wolf Małgorzata Rejmer
2020	Susanne Fritz Jakub Małecki
2021	Patrycja Pustkowiak Leander Steinkopf
2022	Anna Cieplak Leon Engler
2023	Dariusz Sośnicki Antje Ritter-Miller

Albrecht Lempp (1953-2012)

był wybitnym popularyzatorem literatury polskiej w Niemczech i jej tłumaczem. Przez wiele lat pełnił funkcję dyrektora Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i wniósł wielki wkład w rozwój relacji polsko-niemieckich. Tworzył fundamenty nowoczesnego systemu promocji Polski przez literaturę. Jako współtwórca Instytutu Książki otrzymał Nagrodę Transatlantyk przyznawaną za zasługi w tej dziedzinie.

Koordinacja ze strony FWPn:
Joanna Czudec ♦

Pieśni Getta

– koncerty upamiętniające 80. rocznicę powstania w getcie warszawskim

Ambasador Niemiec dr Thomas Bagger podczas wystąpienia poprzedzającego koncert w sali „Nowa Miodowa” w Warszawie.
Fot. Martyna Niećko

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wsparła przygotowanie cyklu koncertów André Ochodlo i The Odem’s Quintet upamiętniających 80. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. Koncerty zorganizowała Fundacja Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie. 16 kwietnia w Warszawie odbył się koncert w sali

„Nowa Miodowa” przy ul. Rakowieckiej – pod patronatem ambasadora Niemiec dr Thomasa Baggera. Kolejne koncerty miały miejsce 18 kwietnia w Teatrze Szekspirowskim w Gdańsku – pod patronatem konsula generalnej Niemiec Cornellii Pieper, 20 kwietnia w Muzeum Galicja w Krakowie – pod patronatem konsula general-

Koncert André Ochodlo
z zespołem The Odem's
Quintet w sali „Nowa
Miodowa” w Warszawie.
Fot. Martyna Niećko

André Ochodlo.
Fot. Martyna Niećko

nego Niemiec dr Michaela Großa, 23 kwietnia w Synagodze Pod Białym Bocianem we Wrocławiu – pod patronatem konsula generalnego Niemiec Martina Kremera. 16 maja odbył się koncert w Chemnitz, w ramach 32. Dni Kultury Żydowskiej. Ponadto w kwietniu zorganizowano dodatkowe koncerty w Poznaniu, Lubinie, Łodzi, Częstochowie i w Katowicach. Na program koncertów złożyły się pieśni skomponowane przez polskich kompozytorów do poezji Abrahama Sutzkevera,

Mordechaja Gebirtiga, Icchaka Katzenelsona, inspirowanej ich przeżyciami w gettach: warszawskim, krakowskim i wileńskim. Każdą pieśń poprzedziło krótkie tłumaczenie jej tekstu z języka jidysz na polski. Wszystkie utwory wokalne wykonał André Ochodlo, jeden z czołowych interpretatorów pieśni jidysz w Polsce.

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz ♦

Wykonanie koncertowe opery „Paria” Stanisława Moniuszki w Filharmonii Berlińskiej

Wystąpienie Dariusza Pawłósia, ambasadora RP w Niemczech.

Fundacja wspiera projekty, których celem jest promocja najwybitniejszych dokonań kultury polskiej w Niemczech. Jednym z takich wydarzeń było koncertowe wykonanie „Parii” Stanisława Moniuszki – historii o miłości i wykluczeniu – 23 maja 2023 roku na deskach Filharmonii Berlińskiej przez artystów Teatru Wielkiego im. S. Moniuszki w Poznaniu. Solistom (Iwona

Sobotka, Dominik Sutowicz, Stanislav Kuflyuk) towarzyszył Chór i Orkiestra Teatru Wielkiego pod batutą wybitnego dyrygenta Jacka Kaspzyka. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie.

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak ◆

Chór, orkiestra i soliści Teatru Wielkiego im. S. Moniuszki w Poznaniu podczas wykonania „Parii” w Filharmonii Berlińskiej.

FWPN wsparła w 2023 roku
125 projektów kulturalnych
w łącznej kwocie 4 710 296 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych w 2023 roku
przez FWPN jest dostępna
na naszej stronie internetowej
www.fwpn.org.pl

Spółeczeństwo, gospodarka, środowisko

52

Ogrody Polsko-Niemieckie
w Parku Skaryszewskim
w Warszawie

56

Barometr Polska–Niemcy
2023

58

Debaty w ramach cyklu
FORUM Dialogu+
im. A. Godlewskiego

60

XXXII Forum Ekonomiczne
w Karpaczu

63

„Koło Dyskusyjne Polska”
Niemieckiego Towarzystwa
Polityki Zagranicznej i FWPN

66

FWPN partnerem Warsaw
Security Forum 2023

68

Spotkania dyskusyjne FWPN
wokół książek

Ogrody Polsko-Niemieckie

w Parku Skaryszewskim w Warszawie

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Ambasada Niemiec w Warszawie, Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa i miasto stołeczne Warszawa wspólnie z polskimi oraz niemieckimi partnerami firmowymi, instytucjonalnymi i prywatnymi zrewitalizowały obszar zieleni w Parku Skaryszewskim im. Ignacego Jana Paderewskiego. Między północnym brzegiem Jeziorka Kamionkowskiego a Aleją Emila Wedla na Pradze-Południe zostały założone Ogrody Polsko-Niemieckie. Dzięki przestrzennemu połączeniu kultur ogrodowych Polski i Niemiec powstał w tym miejscu symbol przyjaźni polsko-niemieckiej, który stał się trwałym elementem warszawskiego krajobrazu parkowego. Inicjatywa zrodziła się w 2016 roku, kiedy obchodzono 25. rocznicę podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Oprócz Niemiecko-Francuskiego Ogrodu w Saarbrücken (1960) oraz Niemiecko-Amerykańskiego Ogrodu Przyjaźni w Waszyngtonie (1983) Ogrody Polsko-Niemieckie w Warszawie są trzecim na świecie projektem ogrodu przyjaźni łączącym narody, realizowanym z udziałem Niemiec.

W ramach wspólnej inicjatywy powstało spokojne i przyjazne miejsce wśród zieleni, które daje możliwość wyciszenia się i spędzenia wolnego czasu. W ciągu kilkuletniej aktywności w Ogrodach przybyło 39 drzew, 658 krzewów, 3100 bylin i 5300 roślin cebulowych. Zamontowano ławy i ławki, kosze na śmieci i stojaki rowerowe. Projekt stał się najlepszym przykładem dobrego sąsiedztwa obu krajów.

Wolontariat w Ogrodach, 15 kwietnia 2023 roku.
Fot. Adam Burakowski

Wolontariat w Ogrodach, 15 kwietnia 2023 roku.
Fot. Adam Burakowski

Od czasu zakończenia prac rewitalizacyjnych Fundacja inicjuje w Ogrodach działania zwiększające świadomość ekologiczną: wolontariaty pracownicze, spacerunki edukacyjno-przyrodnicze, warsztaty dla dzieci. Fundacja zaprasza także partnerów i przyjaciół do udziału w aktywnościach sportowych i innych plenerowych wydarzeniach.

Wolontariat w Ogrodach Polsko-Niemieckich

Fundacja regularnie organizuje w Ogrodach wiosenne i jesienne wolontariaty dla firm partnerskich. Uczestnicy - pod fachowym ogrodniczym nadzorem – wykonują wówczas niezbędne prace pielęgnacyjne i porządkowe: uzupełniają nasadzenia, przycinają rośliny, grabią liście. W roku 2023 odbyły się dwa wolontariaty: 15 kwietnia i 23 września.

Czerwcowy piknik w Ogrodach Polsko-Niemieckich

Sobota 24 czerwca była doskonałą okazją do spotkania i bliższego poznania Sąsiadów i Partnerów Ogródów w formule letniego pikniku. To było miłe

Piknik w Ogrodach,
24 czerwca 2023 roku.
Od prawej: Paweł Łysak,
Izabela Szostak-Smith, Cornelius
Ochmann i Oliver Burrak z Klubu
Rotary Warszawa Goethe.
Fot. Adam Burakowski

popołudnie w gronie Przyjaciół, z rozmowami na leżakach, grą w badmintona i spacerem botanicznym dla małych i dużych. W nieformalnych rozmowach wzięli udział: Izabela Szostak-Smith – zastępczyni burmistrza dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy, Paweł Łysak – dyrektor Teatru Powszechnego, Cornelius Ochmann – dyrektor Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, przedstawiciele firmy Wedel oraz Klubu Rotary Warszawa Goethe.

Kurs nordic walking

W 2023 Ogrodach odbył się cykl szkoleń z techniki nordic walking. Fundacja zaprosiła partnerów, sponsorów i darczyńców. Treningi prowadził dla nas Krzysztofem Człapski – mistrz Europy nordic walking 2021 i wielokrotny mistrz Polski, ale przede wszystkim wielki entuzjasta i pasjonat tej dyscypliny sportowej. Prowadzone przez niego zajęcia cieszą się niezmiernie dużą popularnością.

Kurs nordic walking, 14 października 2023 roku.
Fot. Adam Burakowski

Kurs nordic walking 25 listopada 2023 roku.
Fot. Adam Burakowski

Kurs malowania akwarelą. Fot. Adam Burakowski

Partnerem dwóch jesiennych treningów 14 października i 25 listopada była firma PwC.

Kurs malowania akwarelą

22 kwietnia 2023 roku w Ogrodach odbyło się pierwsze z trzech spotkań w ramach kursu malowania akwarelą. Kolejne dwa spotkania miały miejsce 13 maja i 3 czerwca. Uczestnicy i uczestniczki mogli doskonalić swoje umiejętności pod okiem Anny Grabowskiej-Krupy. Inspiracją do tworzenia prac malarskich były rośliny Ogródów Polsko-Niemieckich.

Więcej szczegółów na: <https://ogrody-polsko-niemieckie.pl/> oraz <https://www.facebook.com/OgrodyPolskoNiemieckie/>

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak,
Magdalena Przedmojska ◆

Barometr Polska–Niemcy 2023

Polacy i Niemcy. Najgorsze stosunki od lat i trudne pytania o historię

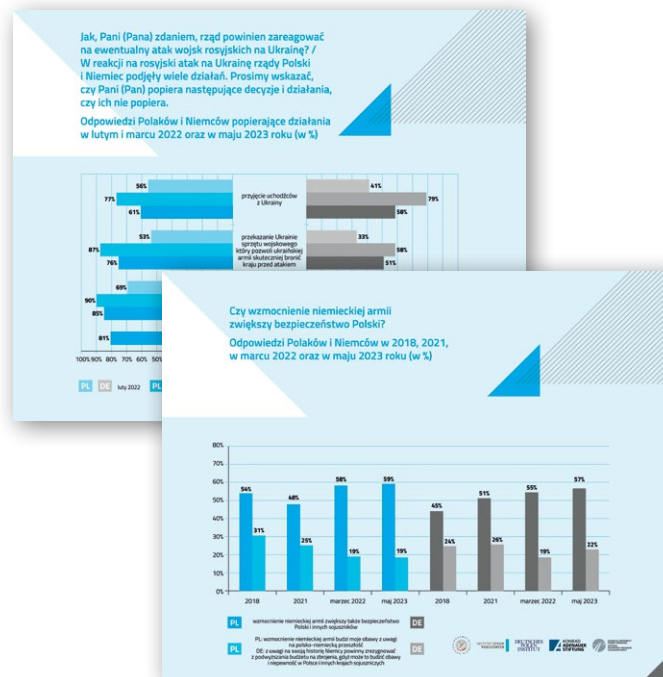
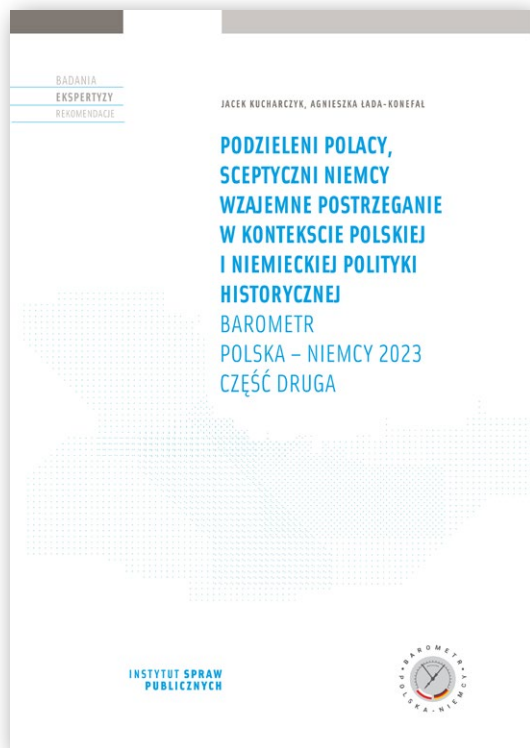
„Barometr Polska–Niemcy” to projekt, który cyklicznie gromadzi i publikuje opinie Polaków i Niemców o stanie stosunków polsko-niemieckich oraz bieżących wyzwaniach. Realizowany jest od 2000 roku przez Instytut Spraw Publicznych, Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt, Fundację Konrada Adenauera w Polsce oraz Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Badanie przeprowadzone w ramach projektu „Barometr Polska–Niemcy” pokazało, że w 2023 roku po raz kolejny pogorszyły się polskie oceny stosunków dwustronnych, a wizerunek Niemiec w Polsce jest coraz bardziej ambiwalentny i zależy od orientacji politycznej badanych. Pomimo tego polskie opinie na temat Niemiec nadal są bardziej pozytywne niż obraz Polski w Niemczech.

Jednym z wiodących tematów tegorocznego „Barometru” było podejście Polaków i Niemców do upamiętnienia wspólnej historii. Punktem wyjścia analizy podobieństw i różnic w postrzeganiu przez oba społeczeństwa tych zagadnień

była ocena, w jakim stopniu polskie cierpienia i ofiary zostały uznane przez Niemców. Wyniki „Barometru” wskazują, że opinie na ten temat są diametralnie różne w Polsce i w Niemczech. Polacy i Niemcy odmiennie odpowiadają także na pytanie, czy Niemcy zrobiły wystarczająco dużo na rzecz zadośćuczynienia Polakom za ich cierpienia i ofiary poniesione podczas drugiej wojny światowej. Jeszcze bardziej rozbieżne były zdania Polaków i Niemców na temat wystąpienia przez polski rząd do Niemiec o reparacje wojenne, przy czym zarówno polska, jak i niemiecka opinia publiczna była w tej kwestii dość mocno wewnętrznie podzielona.

Dodatkowo w czerwcu 2023 roku ukazała się część badania poświęcona polskiemu i niemieckiemu spojrzeniu na rosyjską agresję przeciwko Ukrainie. W wielu odsłonach „Barometru” padały pytania o stosunek do Rosji i polityki wschodniej. Badanie w 2022 roku zakończyło się na dzień przed rosyjskim atakiem na Ukrainę. W pozyskanych odpowiedziach widać było wyraźnie różne spojrzenia Polaków i Niemców na Rosję i poten-

cialną pomoc Ukrainie. Część pytań z edycji „Barometr Polska–Niemcy 2023” autorzy poświęcili ponownie tym zagadnieniom. Jak wynika z badań przeprowadzonych ponad rok od wybuchu wojny Polacy i Niemcy nadal chcieli wspierać Ukrainę i byli za nakładaniem sankcji na Rosję, chociaż lęk przed tą drugą zmalał. Tendencje w ocenach zakresu działań własnego rządu na rzecz wsparcia Ukrainy były podobne w Polsce i Niemczech. A większość z polskich i niemieckich respondentów uważała, że silniejsza Bundeswehra zwiększy także bezpieczeństwo Polski.

Prezentacja szczegółowych wyników badania przez autorów, dr Agnieszka Ładę-Konefał i dr. Jacka Kucharczyka, oraz dyskusja w gronie ekspertów na temat stanu stosunków polsko-

-niemieckich oraz ich społecznego odbioru odbyły się 7 września 2023 roku w Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, a kilka dni później w Berlinie.

Obie części raportu z wynikami badania z serii „Barometr Polska–Niemcy” pt. „Polskie i niemieckie spojrzenie na rosyjską agresję przeciwko Ukrainie Barometr Polska–Niemcy. Raport z badań, czerwiec 2023” oraz „Podzieleni Polacy, sceptyczni Niemcy. Wzajemne postrzeganie w kontekście polskiej i niemieckiej polityki historycznej. Część II” dostępne są na interaktywnej stronie projektu pod adresem: <https://www.barometr-polska-niemcy.pl/>

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter ◆

Debaty w ramach cyklu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego

FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego to cykl debat o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie. Patronem wydarzeń jest zmarły w 2019 roku Andrzej Godlewski, jeden z inicjatorów cyklu, dziennikarz, publicysta i wykładowca Uniwersytetu SWPS w Warszawie.

W debatach FORUM Dialog+ biorą udział politycy, polityczki, eksperci i ekspertki reprezentujący różne dziedziny i środowiska oraz dziennikarze i dziennikarki. Dyskusje w ramach cyklu pogłębiają ważne debaty toczone na forum unijnym i uzupełniają spory nad kształtem wspólnoty w kolejnych latach. Rzeczowy dialog jest ukierunkowany na dochodzenie do propozycji rozwiązań i kompromisów. W roku 2023 dyskusje skupiały się m.in. wokół konsekwencji rosyjskiej agresji na Ukrainę dla Polski, Niemiec i Unii Europejskiej, dalszego wsparcia militarnego walczącej Ukrainy, perspektywy rozszerzenia Unii Europejskiej i NATO oraz wpływie rosyjskiej wojny w Ukrainie na globalną rywalizację amerykańsko-chińską.

FORUM DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

partnerzy:

CZY GLOBALNA GOSPODARKA POTRZEBUJE JESZCZE ROSJI?

ZAPROSZENIE
23.03.2023, godz. 15:30

Debaty hybrydowa. Dołącz na żywo lub online.

OPIS DYSKUSJI
Władimir Putin, przywódca Rosji, w wywiadzie dla CNN powiedział, że Rosja nie chce wojny, ale że jest gotowa do niej. Czy to oznacza, że Rosja jest gotowa do wojny z Ukrainą? Czy to oznacza, że Rosja jest gotowa do wojny z Europą? Czy to oznacza, że Rosja jest gotowa do wojny z światem? Czy to oznacza, że Rosja jest gotowa do wojny z...?

KWESTIE DO DYSKUSJI
• jak rok zaczął się?
• jak Rosja się czuje?
• czy świat jest gotowy na wojnę?
• czy dane o Rosji są wiarygodne?
• jak przebiega wojna?

GOŚCIE
• dr Anna K...
• prof. Andr...
• dr Bogdan...

MODERATOR
• Marcin AN...

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

ZAPROSZENIE
14.07.2023, godz. 10:00

CZŁONKOWSTWO UKRAINY W NATO GWARANCJĄ TRWAŁEGO POKOJU W EUROPIE

OPIS DYSKUSJI
Szczyt i negocjacje między krajami dotychczasowymi członkami NATO. Czy członkostwo Ukrainy w NATO gwarantuje trwałe bezpieczeństwo w Europie? Czy to oznacza, że NATO jest gotowe do wojny z Rosją? Czy to oznacza, że NATO jest gotowe do wojny z...?

KWESTIE DO DYSKUSJI
• jakie są warunki do członkostwa Ukrainy w NATO?
• jakie są warunki do członkostwa Ukrainy w NATO?
• jakie są warunki do członkostwa Ukrainy w NATO?
• jakie są warunki do członkostwa Ukrainy w NATO?
• jakie są warunki do członkostwa Ukrainy w NATO?

GOŚCIE
• Tomu...
• prof...
• dr Mi...
• Rola...

MODERATOR
• Marcin AN...

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

ZAPROSZENIE
24.08.2023, godz. 10:00

UKRAIŃSKA DROGA NA ZACHÓD - REFORMA PAŃSTWA W CIENIU WOJNY

OPIS DYSKUSJI
Ukraina od półtora roku walczy z rosyjskim agresorem. Jednocześnie musi reformować kraj w celu zbliżenia się do członkostwa w NATO. W debacie Fg... a także na ty... konkretne wy...

KWESTIE DO DYSKUSJI
• Reformy państwa
• Walka z korupcją
• Transformacja gospodarki
• Reformy sądownictwa

GOŚCIE
• dr hab. Małgorzata Bonikowska
• Marcin AN...
• Cornelius O...

MODERATOR
• Marcin AN...

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

ZAPROSZENIE
20.09.2023, godz. 16:00

POLSKO-NIEMIECKIE PARTNERSTWO NA RZECZ UKRAINY

OPIS DYSKUSJI
W ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

KWESTIE DO DYSKUSJI
• Reformy państwa
• Walka z korupcją
• Transformacja gospodarki
• Reformy sądownictwa

GOŚCIE
• dr hab. Małgorzata Bonikowska
• Marcin AN...
• Cornelius O...

MODERATOR
• Marcin AN...

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

ZAPROSZENIE
27.02.2023, godz. 10:00

ROSYJSKA INWAZJA NA UKRAJINĘ: ROLA BIAŁORUSI W WOJENNYCH PLANACH PUTINA

OPIS DYSKUSJI
W przeddzień pierwszej rocznicy rosyjskiej agresji na Ukrainę Aleksandr Łukaszenka oświadczył, że jest gotów ponownie pozwolić Władimirowi Putinowi wykorzystywać swój kraj jako przyczółek do nowej ofensywy przeciwko Ukrainie. Czy to zapowiedź oficjalnego przystąpienia do wojny? Jeśli tak, to czy białoruska armia może znacząco pomóc Rosjanom? A może Zachód jest jeszcze w stanie powstrzymać białoruskiego dyktatora przed takim krokiem?

KWESTIE DO DYSKUSJI
• jak silna i uzbrojona jest białoruska armia?
• jakie reakcje może wywołać przystąpienie Białorusi do wojny?
• czy Rosja planuje aneksję Białorusi?
• jakie sankcje nałożone przez UE i USA wpływają na gospodarkę i sytuację wewnętrzną Białorusi?
• jak wygląda współpraca władz w Kiowie z Białoruską opozycją na emigracji?

GOŚCIE
• Wasyl ZWARYCZ, ambasador Ukrainy w Polsce (Dobry)
• Paweł KARTUSZKA, białoruski ekspert/główny kierownik Narodowego Zarządzenia Antykorupcyjnego (NABU) i członek Prezydium Rady Koordynacyjnej, były minister kultury Białorusi, były ambasador Białorusi w Polsce, Francji, Hiszpanii
• Anna KOSTRZEWA-MISZTAŁ, zastępczyni dyrektora Departamentu Wschodniego MSZ
• Grotta GRESSEL, ekspert ds. wschodnich i polityki bezpieczeństwa Europejskiej Rady ds. Foreign Relations w Berlinie

MODERATOR
• Marcin ANTOSIEWICZ, dziennikarz, wykładowca Akademii Finansów i Biznesu Vistula

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

ZAPROSZENIE
27.02.2023, godz. 10:00

STOP WAR!

OPIS DYSKUSJI
W przeddzień pierwszej rocznicy rosyjskiej agresji na Ukrainę Aleksandr Łukaszenka oświadczył, że jest gotów ponownie pozwolić Władimirowi Putinowi wykorzystywać swój kraj jako przyczółek do nowej ofensywy przeciwko Ukrainie. Czy to zapowiedź oficjalnego przystąpienia do wojny? Jeśli tak, to czy białoruska armia może znacząco pomóc Rosjanom? A może Zachód jest jeszcze w stanie powstrzymać białoruskiego dyktatora przed takim krokiem?

KWESTIE DO DYSKUSJI
• jak silna i uzbrojona jest białoruska armia?
• jakie reakcje może wywołać przystąpienie Białorusi do wojny?
• czy Rosja planuje aneksję Białorusi?
• jakie sankcje nałożone przez UE i USA wpływają na gospodarkę i sytuację wewnętrzną Białorusi?
• jak wygląda współpraca władz w Kiowie z Białoruską opozycją na emigracji?

GOŚCIE
• Wasyl ZWARYCZ, ambasador Ukrainy w Polsce (Dobry)
• Paweł KARTUSZKA, białoruski ekspert/główny kierownik Narodowego Zarządzenia Antykorupcyjnego (NABU) i członek Prezydium Rady Koordynacyjnej, były minister kultury Białorusi, były ambasador Białorusi w Polsce, Francji, Hiszpanii
• Anna KOSTRZEWA-MISZTAŁ, zastępczyni dyrektora Departamentu Wschodniego MSZ
• Grotta GRESSEL, ekspert ds. wschodnich i polityki bezpieczeństwa Europejskiej Rady ds. Foreign Relations w Berlinie

MODERATOR
• Marcin ANTOSIEWICZ, dziennikarz, wykładowca Akademii Finansów i Biznesu Vistula

Debaty odbyły się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

Zarejestruj się tutaj>>>

youtube.com/FORUMDialogPlus
facebook.com/FORUMDialogPlus

UWAGA! Podczas rejestracji można zadawać pytania!

Moderatorem debat był Marcin Antosiewicz, dziennikarz, politolog, wykładowca akademicki.

W roku 2023 debaty odbywały się online i były na żywo transmitowane na kanale YouTube Forum Dialog Plus oraz na Facebooku.

Gośćmi debat w roku 2023 byli m.in.:

- dr Olena Babakova, dziennikarka i badaczka migracji, wykładowczyni Akademii Finansów i Biznesu Vistula,
- dr Małgorzata Bonikowska, prezeska Centrum Stosunków Międzynarodowych, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego,
- prof. dr hab. Bogdan Góralczyk, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego,
- Mykoła Kniażycki, dziennikarz, poseł Rady Najwyższej Ukrainy, współprzewodniczący Grupy Parlamentarnej ds. Kontaktów Międzyparlamentarnych z Rzeczpospolitą Polską, przewodniczący Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia między Ukrainą i UE,
- dr hab. Agnieszka Legucka, prof. AFiB Vistula, analityczka, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych,
- dr hab. Krzysztof Miszczak, prof. nadzw. SGH, kierownik Zakładu Bezpieczeństwa Międzynarodowego,
- Cornelius Ochmann, dyrektor FWPN,
- Peter Sawicki, korespondent Deutschlandfunk w Polsce i Ukrainie,
- Tomasz Siemoniak, członek Rady Ministrów, koordynator służb specjalnych.

Partnerami wydarzeń w ramach FORUM Dialog+ są: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Ars Republica, Fundacja im. Konrada Adenauera.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmter ◆

XXXII Forum Ekonomiczne w Karpaczu

W dniach 5–7 września 2023 roku odbyło się w Karpaczu Forum Ekonomiczne z udziałem przedstawicieli gremiów FWPN.

Forum Ekonomiczne w Karpaczu pod hasłem „Nowe wartości Starego Kontynentu – Europa u progu zmian” jest największą w Europie Środkowo-Wschodniej platformą spotkań decydentów politycznych, gospodarczych i społecznych, a także okazją do wymiany biznesowych doświadczeń.

Międzynarodowy wymiar Forum Ekonomicznego pozwala uczestnikom i publiczności kształtować opinie na podstawie rzeczowej wymiany poglądów. Tematy dyskutowane w ramach kilkuset paneli dotyczyły różnych obszarów, m.in. bezpieczeństwa, energetyki, innowacji, nowej gospodarki i zrównoważonego rozwoju.

Markus Meckel, współprzewodniczący Rady FWPN, był uczestnikiem sesji plenarnej XXXII Forum Ekonomicznego pt. „Kształtując nowy porządek świata. Jak będzie wyglądał świat po zakończeniu wojny w Ukrainie?”.

Odpowiadając na pytanie, czy we współczesnym świecie nadal potrzebujemy wielkich międzynarodowych organizacji, które będą zarządzać

tak złożonymi problemami, jak wyzwania ekologiczne, czy rosnąca rola sztucznej inteligencji, Markus Meckel powiedział, że wojna w Ukrainie uświadomiła nam wszystkim, jak łatwo można zachwiać dotychczasowym porządkiem świata. Jeśli popatrzymy w przyszłość, to nie możemy być pewni, czy jesteśmy w stanie poradzić sobie z globalnymi wyzwaniami. Z pewnością potrzebujemy międzynarodowych instytucji, żeby zachować światowy porządek, w modelu jaki znamy do tej pory. Musimy, jako kraje europejskie, budować wspólny front wobec zagrożeń, jakimi jest np. rosyjska agresja na Ukrainę. Link do artykułu w dzienniku „Rzeczpospolita” z 6 września 2023 roku:

<https://www.rp.pl/gospodarka/art39061131-wartosci-i-wyzwania-europejskie-jesienia-2023>

Forum Ekonomiczne.
Sesja plenarna „Kształtując
nowy porządek świata.
Jak będzie wyglądał świat
po zakończeniu wojny w
Ukrainie”. Drugi od prawej
Markus Meckel.

Forum Ekonomiczne.
Debata w German Lounge
z udziałem Markusa Meckela
(pierwszy od prawej).

Markus Meckel był też gościem konferencji Europa Karpat w ramach Forum Ekonomicznego. Na zaproszenie Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Marka Kuchcińskiego wziął udział w moderowanej przez prof. Zdzisława Krasnodębskiego debacie pt. „Koniec z prawem weta w Unii Europejskiej? Nowy początek czy początek końca UE?” .

Link do streamu z pierwszego dnia Europy Karpat: <https://www.youtube.com/watch?v=-dzwJ5UjSdQ>

Cornelius Ochmann wziął udział w dyskusji pt. „Nowa struktura europejska – czy Unia Europejska jest gotowa na kolejne rozszerzenie?”. FWPN wsparła finansowo organizowany przez

Pawilon German Lounge w Karpaczu.

Forum Ekonomiczne Młodych Liderów.
Wywiad z Corneliusem Ochmannem.

Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową Pawilon Niemiecki – German Lounge. Pod hasłem przewodnim „Razem dla przyszłości” w pawilonie prezentowane były tematy, które w najbliższych latach będą decydować o naszej wspólnej przyszłości gospodarczej. Wspólnie z partnerami: BASF, Kaufland, Lufthansa, Volkswagen Poznań, BMW, FWPN wsparła debaty na temat transformacji energetycznej, rozwoju motoryzacji, ochrony zdrowia, digitalizacji oraz spotkania z kulturą, muzyką i kuchnią niemiecką podczas Wieczoru Bawarskiego i Alpejskiej Nocy.

Markus Meckel wziął udział w dyskusji panelowej w Pawilonie Niemieckim pt. „Europa na rozdrożu? Konkurencyjność biznesu w Europie, Niemczech i Polsce oraz jej wpływ na produkcję, handel i rozwój gospodarczy”.

Forum Ekonomicznemu w Karpaczu jak co roku towarzyszyło Forum Ekonomiczne Młodych Liderów, którego partnerem była Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Wywiad z Corneliusem Ochmannem w studio EFYL: <https://www.youtube.com/watch?v=Lb-N7Eu4EDts>

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter ◆

„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Zainicjowane w 1996 roku przez Niemieckie Towarzystwo Polityki Zagranicznej „Koło Dyskusyjne Polska” od 2009 roku odbywa się w kooperacji z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej i wypełnia ważną lukę w dyskursie politycznym w stolicy Niemiec. W obliczu powrotu wojny na europejską ziemię i jej dalekosiężnych konsekwencji dla Unii Europejskiej, w 2023 roku nadal istnieje silna potrzeba dialogu na tematy polsko-niemieckie. „Koło Dyskusyjne Polska” jako ważna i uznana platforma eksperckiej wymiany poglądów, cieszyło się przez cały rok dużym zainteresowaniem w środowisku politycznym m.in. ze względu na jesienne wybory parlamentarne w Polsce.

Pierwsze spotkanie – wyjątkowo w zamkniętej formule – odbyło się 22 maja 2023 roku z udziałem sekretarza stanu Arkadiusza Mularczyka oraz we współpracy z koordynatorem rządu federalnego ds. polsko-niemieckiej współpracy międzypo-

łączej i transgranicznej Dietmarem Nietanem. Zaproszeni zostali wyłącznie posłowie Bundestagu, a spotkanie miało być wstępem do konstruktywnego dialogu o aktualnych wyzwaniach w dwustronnych stosunkach polsko-niemieckich, w szczególności o polskich stratach wojennych i roszczeniach odszkodowawczych wobec Niemiec, oszacowanych na kwotę ponad 1,3 biliona euro.

Szczyt NATO w Wilnie w dniach 11–12 lipca 2023 roku był okazją do poruszenia tematu „Przyszłości bezpieczeństwa euroatlantyckiego z perspektywy Niemiec i Polski” na kolejnym spotkaniu koła, które odbyło się 4 lipca 2023 roku. O ocenę sytuacji militarnej i bezpieczeństwa poproszeni zostali prof. Agnieszka Legucka, analityczka ds. Rosji Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych oraz Nico Lange, Senior Fellow inicjatywy „Zeitenwende” na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa. Po ich wystąpieniach odbyła się ożywiona dyskusja z publicznością, w której

Debata 4 lipca 2023 roku „Przyszłość bezpieczeństwa euroatlantyckiego z perspektywy Niemiec i Polski”.

Po debacie 20 października 2023 roku „Polska po wyborach parlamentarnych – skutki i szanse dla stosunków polsko-niemieckich”. Od lewej: Christoph von Marschall, Aleksandra Rybińska-Wróbel, Markus Meckel, Bartosz Wieliński, Rolf Nickel, Cornelius Ochmann.

wszyscy byli zgodni, że spójne wspólne stanowisko w ramach NATO i UE jest niezbędne do zbudowania solidnej architektury bezpieczeństwa w czasach konfliktu.

20 października 2023 roku tematem rozważań w ramach „Koła Dyskusyjnego Polska” była „Polska po wyborach parlamentarnych – skutki i szanse dla stosunków polsko-niemieckich”. Ze względu na znaczenie wyniku wyborów dla przyszłości całej UE zaproszenie zostało skierowane do rozszerzonej międzynarodowej publiczności

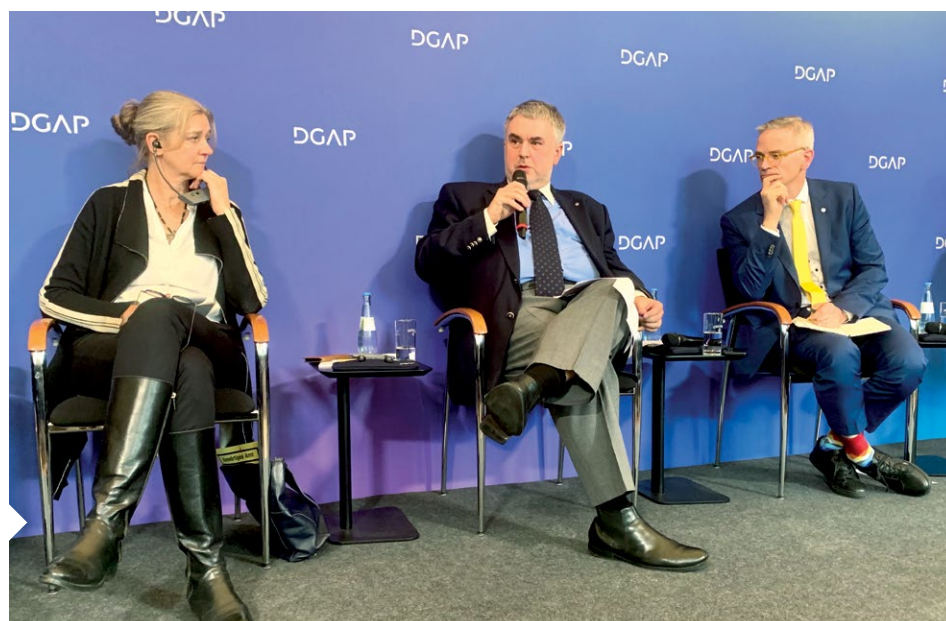
(z tłumaczeniem na język angielski). W spotkaniu na miejscu wzięło udział 80 gości, a ponad 100 zainteresowanych śledziło wydarzenie na żywo dzięki transmisji online. Oprócz analizy wyborów, uczestnicy panelu eksperckiego złożonego z dziennikarzy w składzie: Aleksandra Rybińska-Wróbel (wPolityce.pl), Bartosz Wieliński (Gazeta Wyborcza) i Christoph von Marschall (Tagesspiegel) omówili możliwe scenariusze tworzenia rządu i szanse na nowe otwarcie w stosunkach polsko-niemieckich. Choć paneliści przewidywali poprawę atmosfery, to jednocześnie wskazywali,

Spotkanie
21 listopada
2023 roku.
Od lewej:
Witold Jurasz,
Markus Reichel
i Anna Radwan-
Röhrenscheff.

Spotkanie
21 listopada 2023 roku.
Od lewej: Catalina
Cullas, Witold Jurasz,
Markus Reichel.

że w relacjach pozostaną kwestie sporne,
np. migracja czy polityka energetyczna.

O szansach dla stosunków polsko-niemieckich po zmianie rządu w Warszawie dyskutowano w formule Chatham House również podczas ostatniego spotkania w roku 2023, które odbyło się 21 listopada. Polską perspektywę przedstawili Anna Radwan-Röhrenscheff, prezes InEuropa-Institut i szefowa warszawskiego oddziału partii Polska2050, oraz Witold Jurasz, korespondent dyplomatyczny Onet.pl. Stanowi-

sko polityczne Niemiec przybliżyli gościom ambasador Catalina Cullas (Federalne Ministerstwo Spraw Zagranicznych) oraz poseł do Bundestagu Markus Reichel (CDU). Jedno nie ulega wątpliwości: nadchodzący rok 2024 oznacza nowe rozdanie w relacjach bilateralnych, a tym samym kolejne interesujące tematy do omówienia na forum „Koła Dyskusyjnego Polska”.

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann ◆

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej partnerem Warsaw Security Forum 2023

W dniach 3–4 października odbyło się w Warszawie 10. Warsaw Security Forum zorganizowane przez Fundację im. Kazimierza Pułaskiego. Debaty polityków, ekspertów i wojskowych z obszaru transatlantyckiego koncentrowały się wokół rozpętanej przez Rosję wojny w Ukrainie i związanych z nią kwestii globalnych jak obronność, bezpieczeństwo energetyczne i obrona demokracji. Gościem honorowym WSF 2023 była Wielka Brytania.

FWPN była sponsorem panelu dyskusyjnego „Energy Security as a part of European Autonomy”, w którym 3 października udział wzięli:

- Faisal Khan – starszy wiceprezydent i dyrektor finansowy, firma Sempra (USA),
- Ditte Juul Jørgensen – dyrektor generalna ds. energii w Komisji Europejskiej,
- Joanna Maćkowiak-Pandera – prezes Forum Energii (Polska),
- Norbert Röttgen – poseł do niemieckiego Bundestagu,
- Zuzanna Rudzińska-Bluszcz – prezeska Fundacji ClientEarth (Polska).

Dyskusję moderował Jan Cienski, dziennikarz portalu „Politico”.

3 października w panelu dyskusyjnym „Indispensable Partners: Polish-German Cooperation Perspectives” uczestniczyli:

- Władysław Teofil Bartoszewski – poseł,
  - Knut Abraham – poseł do niemieckiego Bundestagu,
  - Thomas Erndl – poseł do niemieckiego Bundestagu,
  - Bogdan Klich – senator,
  - Monika Sus – profesor wizytująca, Centre for International Security, Hertie School w Berlinie,
  - dr Johannes von Thadden – współprzewodniczący Zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej,
  - Thomas Kleine-Brockhoff – German Marshall Fund of the US, biuro w Niemczech
- Moderacja: Marta Prochwicz-Jazowska – German Marshall Fund of the US, biuro w Warszawie.

Jak poinformowali organizatorzy, w Warsaw Security Forum 2023 wzięli udział uczestnicy z 71 państw, było ich 2154, co stanowi najwyższą liczbę w historii tego wydarzenia. Edycja WSF 2023 gościła również rekordowo

Panel dyskusyjny „Energy Security as a part of European Autonomy”. Od lewej: Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, Norbert Röttgen, Ditte Juul Jørgensen, Joanna Maćkowiak-Pandera, Faisal Khan, Jan Cienski.

Panel dyskusyjny „Indispensable Partners: Polish-German Cooperation Perspectives”. Od lewej: Władysław Teofil Bartoszewski, Monika Sus, Bogdan Klich, Marta Prochwicz-Jazowska, Thomas Erndl, Knut Abraham, Johannes von Thadden.

Wręczenie nagrody Rycerz Wolności w postaci szabli. Uhonorowany został Sojusz Północnoatlantycki NATO za niezastąpioną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa i dobrobytu państwom członkowskim, w tym za odgrywanie kluczowej roli we wzmacnianiu tzw. wschodniej flanki. W imieniu NATO nagrodę odebrał niderlandzki admirał Rob Bauer. Od lewej: Katarzyna Pisarska – przewodnicząca Warsaw Security Forum, Zbigniew Pisarski – prezes Zarządu Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego, admirał Rob Bauer – przewodniczący Komitetu Wojskowego NATO, Jacek Siewiera – sekretarz stanu, szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

wysoką liczbę decydentów, w tym 225 międzynarodowych prelegentów, 21 ministrów spraw zagranicznych i obrony oraz sekretarzy stanu, 39 posłów z 8 państw, w tym 6 z Niemiec.

Więcej informacji:
<https://warsawsecurityforum.org/>

Koordinacja ze strony FWPN:
 Tomasz Markiewicz ♦

Spotkania dyskusyjne FWPN wokół książek

W ramach zapoczątkowanego w 2014 roku przez FWPN cyklu dyskusji o nowościach wydawniczych dotyczących stosunków polsko-niemieckich i spraw europejskich w 2023 roku odbyły się trzy spotkania.

9 maja w siedzibie Fundacji zorganizowano warszawską premierę książki „Ptaki krzyczą nieustannie. Historia Günthera Niethammera, esesmana i ornitologa z Auschwitz” Beaty Dżon-Ozimek i Michała Olszewskiego – z udziałem Autorki i Autora. Książkę wydało Wydawnictwo Czarne. Spotkanie prowadził Karol Janoś. Pracę nad książką wsparło Stypendium Dziennikarskie FWPN. Poniżej publikujemy recenzję tej książki Młodej Redaktorki Iwony Oskiery:

Uwikłany w hitleryzm

Czy to opowieść o zimnokrwistym zbrodniarzu czy biografia człowieka, który poprzez swoją obecność w obozie koncentracyjnym stał się elementem maszyny zagłady? Beata Dżon-Ozimek i Michał Olszewski w książce „Ptaki krzyczą nieustannie” stawiają pytanie o źródło zła i o to, czy winna jest zawsze jednostka.

Reportaż Dżon-Ozimek i Olszewskiego jest próbą odtworzenia historii powstania nazizmu i nie-

uzasadnionej agresji. Opowieść o tym splata się z biografią niemieckiego ornitologa i esesmana, Günthera Niethammera, który w Auschwitz jako strażnik, z jednej strony przyglądał się powstawaniu systemu masowej zagłady, z drugiej – realizował swoją pasję odkrytą w dzieciństwie – ornitologię. Jako dziecko zafascynowany książką o ptakach, w następnych latach życia pochłonięty obserwacjami kolejnych gatunków, podjął studia, żeby móc zacząć pracować w największych muzeach przyrody. W szczytowym momencie jego kariery los skrzyżował go z drugą wojną

światową, która odcisnęła na jego życiorysie piętno zbrodniarza. Musiał z nim żyć po wojnie, stając przed wyborem zmywy milczenia i publicznej spowiedzi.

Wybór czy obowiązek

Książka podzielona jest na dwie części. Pierwsza opowiada o życiu głównego bohatera, jego narodzinach, dzieciństwie, relacjach z rodziną, wczesnych podróżach i związku z ptakami. Druga część to historia spotkań ofiar i oprawców – najpierw w obozie, a po wojnie – w procesach oświęcimskich. Całość łączy postać Günthera oraz historia ornitologii. Z pierwszego fragmentu dowiadujemy się, skąd wzięła się pasja Niethammera do obserwacji ptaków oraz dlaczego chciał podjąć karierę wojskowego. To podbudowa pod zrozumienie motywacji niemieckiego esesmana i próba pokazania, że wybory jednostek uwikłane są w kontekst klasowości, relacji władzy i dziejów, w których się rodzą i wychowują. To jakie decyzje podejmują, nie jest wynikiem wyłącznie świadomych i samodzielnych wyborów. Niosą one ze sobą piętno okoliczności historyczno-kulturowych i tradycji, w których przychodzimy na świat. Tak też się stało z Güntherem, który słuchając świata i przyrody od samego początku, jednocześnie nie mógł uniknąć obserwacji członków swojej rodziny, głównie ojca i braci, dla których głównym tematem rozmów były walka i wojsko. Dla młodego Niemca ojciec był wzorem, a jego słowa stały się niepodważalne. Z historycznych zapisków wynika, że Niethammer nie dopuszczał do siebie myśli krytycznych o marzeniach o byciu wojskowym – była to dla niego oczywistość i obowiązek względem ojczyzny. Czuł się dobrym obywatelem swojego kraju, dlatego kiedy zmieniła się władza i wódz, on nadal wypełniał swoje obowiązki. Chciał walczyć i służyć państwu, jednocześnie dorównując osiągnięciom

Od lewej: Karol Janoś, Beata Dżon-Ozimek, Michał Olszewski.

innych członków swojej rodziny – wszyscy bracia wychowywani byli w militarnym i narodowym duchu. Podróżowali do dawnych kolonii w Afryce licząc, że nie minie wiele czasu, jak je odzyskają, od razu wstąpili do NSDAP (Günther zrobił to najpóźniej), walczyli jako żołnierze podczas wojny.

Paradoksy zbrodni

Tymczasem w momencie wybuchu drugiej wojny światowej, mimo dużego dorobku w myślistwie, paradoksalnie nikt nie chciał Niethammera w wojsku, walczącego z bronią w ręku. Został więc strażnikiem w Auschwitz, gdzie po pracy strzelał do ptaków.

Opowieść o rodzinie i życiu Günthera Niethammera spleciona jest z historią Niemiec. Klęska kraju po pierwszej wojnie światowej, brak pogodzenia się ze stratą kolonii, rozwój badań nad rasą i nostalgia za mocarstwowością ujawniają, że zagłada nie przychodzi nagle, a jest wynikiem dojrzewającej tęsknoty i zgody na pragmatyczny namysł o wielkości. Na postawione w książce pytanie: „jak nazizm wdziera się w codzienne życie?” autorzy odpowiadają „niepozornie”.

Na bohatera książki Dżon-Ozimek i Olszewskiego nawet przez moment nie można patrzeć jak na postać prostą, a co więcej – myśleć o nim tylko jak o zabójcy. W fizjologii ptaków widział sztukę. Rozpływał się nad wewnętrzną budową gatunków, ubarwieniem pierza czy kolorem oczu albo ich śpiewem. To pewne, że ornitologia wiązała się dla niego z podążaniem za pięknem i niezwykłością. Jednak po czasie spędzonym w obozie polowanie działało jak odstresowanie od świadomości zagłady, której był świadkiem w Auschwitz. Ptaki stały się dla niego rodzajem ucieczki i furtką, która pozwoliła mu na wyjście z obozu i jego codzienności. Autorzy, jak i poetycka forma książki stawiają pytanie, jak pogodzić normalne życie z byciem w środku piekła? Günther widział kolejne przyjeżdżające transporty, słyszał strzały do mordowanych Żydów, oddychał unoszącym się swądem ciała. I wszystko to zestawiał na co dzień z zachwytem przyrodą? Niethammer przez okres pobytu w obozie pracował nad trzecim tomem encyklopedii ptactwa, był jednym z niewielu esesmanów, którzy mogli polować. Jak można tak bardzo kochać ptaki i jednocześnie być myśliwym?

Kiedy wydaje się, że cała książka poświęcona zostanie bogatym przemysłowcom, niemieckiej ornitologii, stosunkowi do natury, historii Niemiec i zbrodniom w Auschwitz, mniej więcej w połowie „do gry wkracza” postać Władysława Siwka, polskiego ornitologa trafiającego do obozu w Oświęcimiu. W tym momencie twarzą w twarz stają dwaj naukowcy z zamiłowaniem do ptaków. Szkoda, że po dwóch stronach frontu. Jeden znajduje się w roli nieświadomego oprawcy, drugi w roli ofiary. W tak uwikłanej narracji czytelnik zostaje doprowadzony do końca historii. Momentami jest to bolesne, ale wydaje

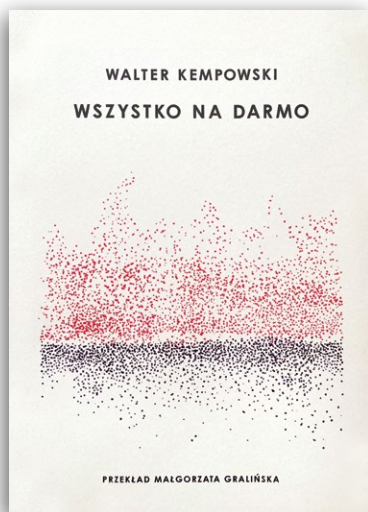
się najbardziej sprawiedliwe, bo w ten sposób zostaje przedstawiona relacja dwóch stron, która ukazuje styczne punkty widzenia. Jest to innowacja – zazwyczaj opisywana jest jedna z perspektyw.

Rozliczenie z przeszłością

Reporterzy nie są od psychologizacji i oceny czynów, ale od refleksyjności i docierania do źródła. Tego z niezwykłą precyzją dokonali autorzy książki, Beata Dżon-Ozimek i Michał Olszewski. Bibliografia, którą zgromadzili w procesie tworzenia jest wyrazem rzetelności ich pracy i oddaniem szacunku zarówno czytelnikowi, jak i samemu bohaterom. Dotarli do najstarszych zapisków Günthera, listów jego przyjaciół i rodziny, spotykali się z tłumaczami, ornitologami i innymi osobami kluczowymi, które cierpliwie przeprowadzały ich przez zawiłości historii. Ich precyzję pracy daje się odczuć od pierwszych stron, a mnogość faktów i wątków, która przewija się przez całą książkę, przenosi czytelnika w realia czasów wcale nie tak odległych.

Na końcu książki wybrzmiewa wątek zmyślenia, ciągnących się przez wiele lat procesów oświeceniowych, oskarżeń, wyroków, życia po wyjściu z więzienia, piętnie zbrodniarza i dalszej historii ornitologicznych badań Günthera Niethammera. Z rozważań i relacji współpracowników niemieckiego ornitologa wynika, jakby ślady wojny zostały zatarte w pamięci Niethammera z biegiem lat. Mimo to autorzy pozostawiają czytelnika z pytaniami, jak żyć z przeszłością, której nie da się wymazać i jak uniknąć zła, którego nie da się pokonać?

Iwona Oskiera
Koordynacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec ◆

Od lewej: Małgorzata Galińska, Arkadiusz Żychliński, Justyna Sobolewska.

7 listopada odbyło się spotkanie wokół książki „Wszystko na darmo” Waltera Kempowskiego, która ukazała się nakładem wydawnictwa ArtRage dzięki dofinansowaniu FWPN. Dyskusję prowadziła Justyna Sobolewska, a jej rozmówcami byli Małgorzata Galińska i Arkadiusz Żychliński. Poniżej publikujemy relację ze spotkania Młodej Redaktorki Agaty Becherki:

„Chcę być archiwum”. Spotkanie wokół twórczości Waltera Kempowskiego
Twórczość Kempowskiego od lat doceniana jest przez krytyków i badaczy literatury niemieckiej. Dlaczego więc przekład książki tak wybitnego pisarza pojawia się w Polsce dopiero teraz?

Dzięki współpracy Wydawnictwa ArtRage i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w 2023 roku na rynku wydawniczym ukazała się ostatnia powieść Waltera Kempowskiego „Wszystko na darmo”. Fakt ten ucieszył amatorów niemieckiej

literatury, zapoczątkował również dyskusję wokół twórczości autora oraz przekładów jego książek. Tematy te zostały poruszone na spotkaniu „Rozmowa o książce Waltera Kempowskiego *Wszystko na darmo*” w siedzibie Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej 7 listopada 2023 roku.

Małgorzata Galińska, autorka tłumaczenia i Arkadiusz Żychliński, germanista, znawca twórczości Kempowskiego podjęli próbę odpowiedzi na pojawiające się wokół tytułu pytania, nakreślili również sylwetkę Waltera Kempowskiego i osadzili ją w kontekście historyczno-literackim.

Zmarły w 2007 roku autor „Wszystkiego na darmo” to postać wyróżniająca się na tle innych niemieckich pisarzy – również tym, że działał sam, odcinając się od popularnych grup artystycznych. Pisał dwutorowo: część jego twórczości miała charakter mocno komercyjny,

natomiast projekt „Echosonda” to kilkutomowa awangardowa praca, która nie była na tyle przystępna, by trafić do szerszego grona odbiorców.

Jak zauważył Arkadiusz Żychliński, „Wszystko na darmo” jest swoistym połączeniem owych dwóch natur literackich – w początkowo spokojnej narracji pojawiają się z czasem bardziej skomplikowane mechanizmy. Kempowski ukazał ludzi zanurzonych w historii, choć nic o niej niewiedzących. Są zamknięci w myślach, stoją obok samych siebie.

Zamiłowanie Kempowskiego do dokumentowania i gromadzenia wszelkiego rodzaju świadectw historycznych wpłynęło na kształt ukazanej fabuły. Pisarz już od dzieciństwa wykazywał niemałe zainteresowanie pamiętkami i relacjami dokumentującymi przeróżne wydarzenia. Interesowały go jednak nie tylko jednostkowe doświadczenia, a procesy zachodzące w umysłach społeczeństwa. Nie stworzył więc postaci, które wzbudzają w odbiorcy konkretne emocje. Chciał przedstawić typy i schematy, by czytelnik sam mógł zrozumieć oraz otworzyć się na zupełnie nową perspektywę.

Na spotkaniu w siedzibie Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej wybrzmiało wielokrotnie, jak ogromną pracę wykonała Małgorzata Gralińska. Poza niełatwym zadaniem przeniesienia myśli Kempowskiego zapisanych w języku niemieckim w specyficzny dla autora sposób, tłumaczka opatrzyła tekst bardzo dokładnymi przypisami. Dzięki temu treść jest dużo bardziej przystępna – odkrywają się bowiem nawiązania literackie i wszelkiego rodzaju konteksty społeczno-polityczne, które mogłyby umknąć czytelnikowi. To właśnie bardzo wymagający materiał języko-

wo-kulturowy sprawił, że tak długo musieliśmy czekać na premierę wersji polskojęzycznej.

„Wszystko na darmo” dostępne jest na polskim rynku dzięki Wydawnictwu ArtRage oraz finansowaniu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Pojawienie się takiego tytułu to bardzo ważny moment w literackim świecie, którego nie można przegapić.

Agata Becherka
Koordynacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec, Aneta Jędrzejczak ◆

12 grudnia FWPN zorganizowała wieczór autorski byłego ambasadora RFN w Polsce Arndta Freytaga von Loringhova. Jego książka „Nie budujemy IV Rzeszy” ukazała się w Wydawnictwie Bello na na krótko przed wyborami parlamentarnymi w Polsce. Spotkanie poprowadzili: Joanna Maria Stolarek – dyrektorka warszawskiego biura Fundacji Heinricha Bölla i publicysta Witold Jurasz. Ich rozmówcami byli ambasador Arndt Freytag von Loringhoven i Jędrzej Bielecki.

Publikujemy relację z tego spotkania autorstwa Jacka Lepiarza, współpracownika polskiej redakcji portalu Deutsche Welle:

Wieczór autorski byłego ambasadora RFN w Polsce – „Nie budujemy IV Rzeszy”

Relacje polsko-niemieckie na szczeblu politycznym w schyłkowym okresie rządów PiS uległy niemal całkowitemu zawieszeniu. Po zmianie władzy w Polsce, na aktualności zyskało pytanie, co należy zrobić, aby przewyciężyć szkodliwy dla obu krajów pat.

Od lewej:
Witold Jurasz,
Jędrzej Bielecki,
Arndt Freytag von
Loringhoven, Joanna
Maria Stolarek

Okazją do dyskusji o sposobach wyjścia z kryzysu stał się wieczór autorski byłego ambasadora RFN w Polsce Arndta Freytaga von Loringhove, zorganizowany 12 grudnia w siedzibie Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Jego książka „Nie budujemy IV Rzeszy” ukazała się na krótko przed wyborami parlamentarnymi w Polsce.

Warto podkreślić, że von Loringhoven zdecydował się na nieoczywistą formę publikacji – na wywiad przeprowadzony przez dziennikarza „Rzeczpospolitej” Jędrzeja Bieleckiego. Byli dyplomaci z reguły nie godzą się na utratę kontroli nad swoimi wspomnieniami i piszą tylko o tym, co jest dla nich korzystne i bezpieczne. W tym przypadku szef ambasady w latach 2020–2022 musiał zmierzyć się z nie zawsze łatwymi pytaniami dociekliwego dziennikarza.

Czy PiS był wygodny dla Niemiec?

Czy antyniemiecka polityka rządu PiS nie była dla władz w Berlinie wygodną wymówką pozwalającą im na traktowanie Polski „z góry”, odrzucanie bądź wręcz ignorowanie polskich propozycji? – pytali prowadzący dyskusję Joanna Maria Stolarek i Witold Jurasz.

„Niemcy nie traktują Polski jak juniora, lecz jak jednego z wiodących partnerów” – zapewnił von Loringhoven. „Polska weszła do najwyższej ligi (państw) i wszyscy niemieccy politycy uznali ten fakt” – kontynuował dyplomata. Jego zdaniem Polska włączana jest przez stronę niemiecką do wszystkich ważnych planów, dotyczących przede wszystkim polityki bezpieczeństwa i odbudowy Ukrainy.

Bielecki poruszył wątek „antyniemieckiego hejtu” będący jego zdaniem jednym z filarów polityki rządu Zjednoczonej Prawicy wobec zachodniego sąsiada Polski. Ze względu na ciągłe ataki i zarzuty, niemieckie władze „trochę się wycofały” z kontaktów z Polską – przyznał były ambasador. „Nie odszczekiwaliśmy się”, ale współpracowaliśmy z innymi krajami, zamiast z Polską.

Tusk będzie ostrożny w polityce wobec Niemiec
Zdaniem von Loringhove, rząd Donalda Tuska będzie ostrożny w kontaktach z Berlinem, aby nie

narażać się na zarzut proniemieckości. „Niemcy muszą zrozumieć, że nie oznacza to braku zainteresowania” – zaznaczył.

Tematem dyskusji był też artykuł opublikowany przez von Loringhove niedawno w dzienniku „Frankfurter Allgemeine Zeitung”. Dyplomata opowiedział się tam za „partnerstwem w przywództwie” Niemiec i Polski. Jak wyjaśnił, taka współpraca dwóch równych partnerów byłaby szczególnie pożądana w polityce obronnej i powojennej odbudowie Ukrainy.

Na łamach „FAZ” von Loringhoven rozważał możliwość stałego stacjonowania Bundeswehry w Polsce. Jego pomysł spotkał się z gwałtownym sprzeciwem prawicowych mediów w Polsce. Podczas dyskusji w FWPN dyplomata nie powrócił do tego wątku.

Zeitenwende obowiązuje, ale realizacja zbyt wolna

Trudno wyobrazić sobie rozmowę w Polsce o Niemczech, bez poruszenia problematyki Rosji.

Tak było i tym razem. „Zeitenwende” (epokowy zwrot) to coś znacznie więcej niż tylko slogan – zapewniał autor. „Partnerstwo z Rosją należy do przeszłości. Zasada, że bezpieczeństwo w Europie można zapewnić tylko wspólnie z Rosją, została oficjalnie zastąpiona zasadą, że bezpieczeństwo należy budować przeciwko Rosji” – mówił von Loringhoven. Przyznał, że realizacja nowej polityki przebiega zbyt wolno.

Dyskusja nad książką była najciekawsza w chwilach, gdy jej uczestnicy zapominali o dyplomatycznych ograniczeniach i sięgali do własnych, często nieznanym szerszej publiczności doświadczeń.

Zdaniem Bieleckiego, Niemcy muszą „odrobić intelektualną lekcję”, aby przestać popełniać błędy w polityce wobec Polski. Przypomniał, powołując się na rozmowę z politykiem PO Rafałem Trzaskowskim, że Angela Merkel w 2015 roku mocno naciskała na Polskę w sprawie uchodźców, ignorując polityczne konsekwencje tej decyzji i przyczyniając się do zwycięstwa PiS.

Dlaczego Merkel słuchała Putina, a nie własnych dyplomatów

Sięgając po osobiste doświadczenia z „dyplomatycznej kuchni”, von Loringhoven ujawnił, że dla Angeli Merkel głównym źródłem wiedzy o Rosji był... Władimir Putin. Po aneksji Krymu przez Rosję w 2014 roku, niemiecka kanclerz bardzo często, przez pewien czas co tydzień, rozmawiała telefonicznie z prezydentem Rosji. Politycy ufają bardziej swoim osobistym wrażeniom z bezpośrednich kontaktów z zagranicznymi partnerami niż analizom politycznym – wyznał dyplomata.

Autorzy książki sporo miejsca poświęcili rodzinnej historii ambasadora, szczególnie roli jego

ojca – Bernda, który ostatnie dziewięć miesięcy wojny spędził u boku Adolfa Hitlera w bunkrze pod Kancelarią Rzeszy. Za sukces Bieleckiego należy uznać fakt, iż skłonił on von Loringhovego do ustosunkowania się do wielu niewygodnych pytań. Nie wszyscy czytelnicy zgodzą się z tezą Arndta Freytaga von Loringhovego, że jego ojciec „walczył za Niemcy, nie za Hitlera”. Ale to już temat na oddzielne spotkanie.

Jacek Lepiarz

Zapis filmowy spotkania:

<https://www.youtube.com/watch?v=Le5HzGZuouc>

Koordinacja ze strony FWPN:

Tomasz Markiewicz ◆

FWPN wsparła w 2023 roku
125 projektów kulturalnych
w łącznej kwocie 4 710 296 zł.

Pełna lista projektów
dofinansowanych w 2023 roku
przez FWPN jest dostępna
na naszej stronie internetowej
www.fwpn.org.pl

Sprawozdanie finansowe

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego

Dla Rady Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (Fundacja) z siedzibą w Warszawie (kod pocztowy: 00-108) przy ulicy Zielnej 37, na które składa się wprowadzenie do rocznego sprawozdania finansowego, bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2023 roku, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym, rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Naszym zdaniem załączone roczne sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na dzień 31 grudnia 2023 roku oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Ustawa o rachunkowości) i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Fundację przepisami prawa i postanowieniami statutu Fundacji.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z

- ustawą z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Ustawa o biegłych rewidentach) i

- Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego (KSB).

Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie rocznego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od Fundacji zgodnie z *Międzynarodowym kodeksem etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowymi standardami niezależności)* Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (Kodeks IESBA) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów jako zasady etyki zawodowej biegłych rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IESBA. Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Fundacji za roczne sprawozdanie finansowe

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, rocznego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego i przepływów

pieniężnych Fundacji zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa a także statutem Fundacji. Zarząd Fundacji jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając roczne sprawozdanie finansowe Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Fundacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie założenia kontynuowania działalności, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Fundacji, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zgodnie z Ustawą o rachunkowości Zarząd oraz Członkowie Rady Fundacji są zobowiązani do zapewnienia, aby roczne sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości. Członkowie Rady Fundacji są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Fundacji.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie rocznego sprawozdania finansowego

Naszym celem jest uzyskanie racjonalnej pewności, czy roczne sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego rocznego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Fundacji ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Fundacji obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia rocznego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające na te ryzyka

i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może być związane ze zmową, fałszerstwem, celowymi pominięciami, wprowadzeniem w błąd lub obejściem kontroli wewnętrznej;

- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Fundacji;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Fundacji;
- oceniamy odpowiedniość przyjęcia przez Zarząd Fundacji założenia kontynuacji działalności oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, które mogą podawać w znaczącą wątpliwość zdolność Fundacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na związane z tym ujawnienia w rocznym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, zmodyfikowanie naszej opinii. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Fundacja nie będzie kontynuować działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość rocznego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy roczne sprawozdanie finansowe przedstawia będące jego podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Przekazujemy Radzie Fundacji informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Marcin Diakonowicz
Biegły Rewident nr 10524
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie w imieniu
Grant Thornton Polska Prosta Spółka akcyjna,
Poznań, ul. Abpa Antoniego Baraniaka 88 E,
firma audytorska nr 4055

Bilans

Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie
według stanu na 31.12.2023 roku

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2023	31.12.2022
A.	Aktywa trwałe	183 471 623,83	181 409 370,80
I	Wartości niematerialne i prawne		
	1. Koszty zakończonych prac rozwojowych		
	2. Wartość firmy		
	3. Inne wartości niematerialne i prawne		
	4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne		
II	Rzeczowe aktywa trwałe	3 594 409,00	3 650 481,88
	1. Środki trwałe	3 594 409,00	3 650 481,88
	a) grunty, w tym prawo wieczystego użytkowania	98 618,02	102 691,86
	b) budynki, lokale, obiekty inżynierii	3 275 949,16	3 432 161,94
	c) urządzenia techniczne i maszyny	65 680,20	95 453,97
	d) środki transportu	139 617,56	0,00
	e) inne środki trwałe	14 544,07	20 174,11
	2. Środki trwałe w budowie		
	3. Zaliczki na środki trwałe w budowie		
III	Należności długoterminowe		
IV	Inwestycje długoterminowe	179 023 766,90	176 827 854,77
	1. Nieruchomości	41 921 636,50	43 912 848,20
	2. Wartości niematerialne i prawne		
	3. Długoterminowe aktywa finansowe	137 102 130,40	132 915 006,57
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe	137 102 130,40	132 915 006,57
	– udzielone pożyczki		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe		
	4. Inne inwestycje długoterminowe		

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2023	31.12.2022
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	853 447,93	931 034,15
	1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Inne rozliczenia międzyokresowe	853 447,93	931 034,15
B.	Aktywa obrotowe	251 520 489,95	231 546 744,50
I	Zapasy	45 691,06	0,00
	1. Materiały		
	2. Półprodukty i produkty w toku		
	3. Produkty gotowe		
	4. Towary		
	5. Zaliczki na dostawy	45 691,06	
II	Należności krótkoterminowe	359 056,96	615 441,42
	1. Należności od jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	3. Należności od pozostałych jednostek	359 056,96	615 441,42
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:	230 887,40	483 369,46
	– do 12 miesięcy	230 887,40	483 369,46
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	128 169,56	132 071,96
	c) inne		
	d) dochodzone w drodze sądowej		

Suma w zł na:

Aktywa		31.12.2023	31.12.2022
III	Inwestycje krótkoterminowe	251 004 393,00	230 814 793,84
	1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	251 004 393,00	230 814 793,84
	a) w jednostkach powiązanych		
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe		
	– udzielone pożyczki		
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
	b) w pozostałych jednostkach	179 547 840,90	160 984 995,90
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe	24 534 158,69	12 640 800,00
	– udzielone pożyczki		
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	155 013 682,21	148 344 195,90
	c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	71 456 552,10	69 829 797,95
	– środki pieniężne w kasie i na rachunkach	7 895 212,06	9 351 171,37
	– inne środki pieniężne	63 561 340,04	60 478 626,58
	– inne aktywa pieniężne		
	2. Inne inwestycje krótkoterminowe		
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	111 348,93	116 509,24
C.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy		
D.	Udziały (akcje) własne		
	AKTYWA RAZEM	434 992 113,79	412 956 115,30

Suma w zł na:

Pasywa		31.12.2023	31.12.2022
A.	Fundusz własny	433 485 374,87	411 060 076,46
I	Fundusz podstawowy	411 059 658,66	405 249 124,63
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	417,80	417,80
III	Zysk (strata) netto za rok obrotowy	22 425 298,41	5 810 534,03
B.	Zobowiązania i rezerwy	1 506 738,92	1 896 038,84
I	Rezerwy na zobowiązania	0,00	100 000,00
	1. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	100 000,00
	– długoterminowe		
	– krótkoterminowe	0,00	100 000,00
	3. Pozostałe rezerwy		
	– długoterminowe		
	– krótkoterminowe		
II	Zobowiązania długoterminowe	667 179,57	440 255,33
	1. Wobec jednostek powiązanych		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	3. Wobec pozostałych jednostek	667 179,57	440 255,33
	a) kredyty i pożyczki		
	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
	c) inne zobowiązania finansowe		
	d) zobowiązania wekslowe		
	e) inne	667 179,57	440 255,33
III	Zobowiązania krótkoterminowe	801 861,62	1 317 703,54
	1. Zobowiązania wobec jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		

Suma w zł na:

Pasywa		31.12.2023	31.12.2022
3. Wobec pozostałych jednostek		801 861,62	1 317 703,54
a) kredyty i pożyczki			
b) zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych			
c) inne zobowiązania finansowe			
d) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności		626 414,10	695 477,23
– do 12 miesięcy		626 414,10	695 477,23
– powyżej 12 miesięcy			
e) zaliczki otrzymane na dostawy			
f) zobowiązania wekslowe			
g) zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych oraz innych tytułów publicznoprawnych		139 201,90	229 353,95
h) zobowiązania z tytułu wynagrodzeń			16 747,79
i) inne zobowiązania		36 245,62	376 124,57
4. Fundusze specjalne			
IV	Rozliczenia międzyokresowe	37 697,73	38 079,97
1. Ujemna wartość firmy			
2. Inne rozliczenia międzyokresowe		37 697,73	38 079,97
– długoterminowe			
– krótkoterminowe		37 697,73	38 079,97
PASYWA RAZEM		434 992 113,79	412 956 115,30

Rachunek zysków i strat

sporządzony za okres 01.01.2023–31.12.2023 (wariant kalkulacyjny) w zł

		za rok 2023	za rok 2022
A.	Przychody działalności pożytku publicznego	397 601,37	959 720,23
I	Przychody działalności nieodpłatnej	397 601,37	959 720,23
II	Przychody działalności odpłatnej		
B.	Koszty realizacji zadań pożytku publicznego	10 928 037,17	7 546 127,05
I	Koszty działalności nieodpłatnej	10 928 037,17	7 546 127,05
II	Koszty działalności odpłatnej		
C.	Wynik finansowy działalności pożytku publicznego (A - B)	-10 530 435,80	-6 586 406,82
D.	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	8 289 441,78	6 692 125,14
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	8 289 441,78	6 692 125,14
E.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	7 243 240,70	5 755 121,40
I	Koszt własny sprzedanych produktów	7 243 240,70	5 755 121,40
F.	Zysk (Strata) brutto ze sprzedaży (D - E)	1 046 201,08	937 003,74
G.	Koszty ogólnego zarządu	2 906 634,52	2 432 087,76
H.	Zysk/Strata na działalności statutowej, statutowej działalności pożytku publicznego i gospodarczej (C+F-G)	-12 390 869,24	-8 081 490,85
I.	Pozostałe przychody operacyjne	79 917,07	3 795,20
I	Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	17 073,17	
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne przychody operacyjne	62 843,90	3 795,20
J.	Pozostałe koszty operacyjne	221 876,23	23 379,70
I	Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne koszty operacyjne	221 876,23	23 379,70
K.	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (H + I - J)	-12 532 828,40	-8 101 075,35
L.	Przychody finansowe	35 015 390,05	13 918 336,41
I	Dywidendy i udziały w zyskach		
a	od jednostek powiązanych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		

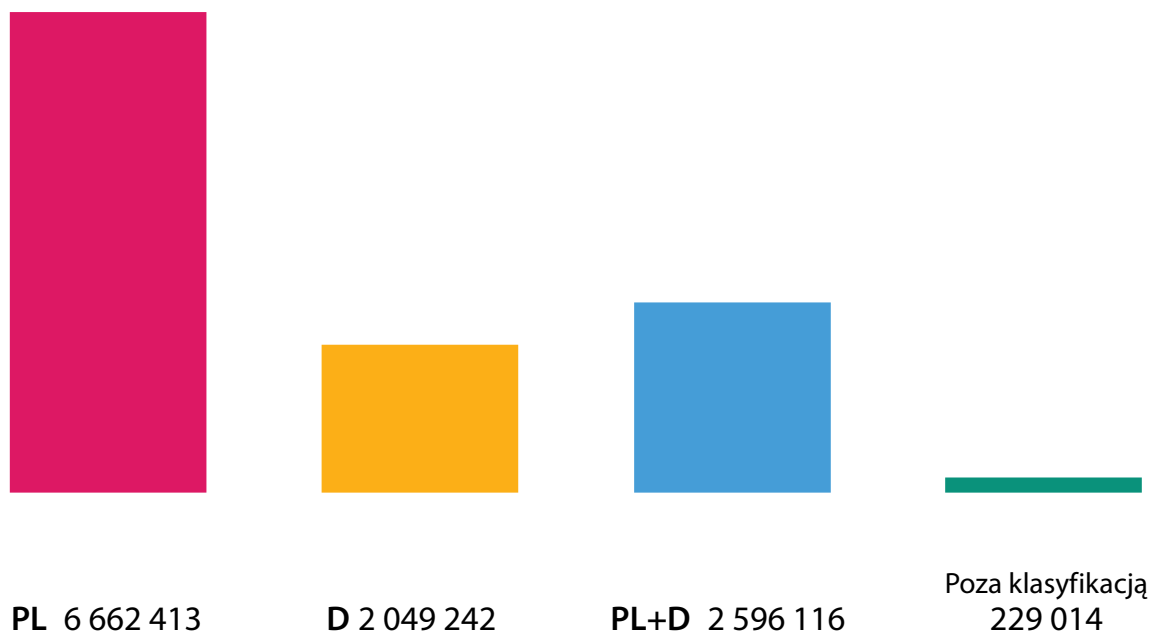
b	od jednostek pozostałych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
II	Odsetki, w tym:	35 015 390,05	13 888 018,41
	od jednostek powiązanych		
III	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		30 318,00
	w jednostkach powiązanych		
IV	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
V	Inne		
M.	Koszty finansowe	57 263,24	6 727,03
I	Odsetki, w tym:	246,16	95,83
	dla jednostek powiązanych		
II	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	w jednostkach powiązanych		
III	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV	Inne	57 017,08	6 631,20
N.	Zysk (Strata) brutto (K + L – M)	22 425 298,41	5 810 534,03
O.	Podatek dochodowy		
P.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)		
R.	Zysk (strata) netto (N – O – P)	22 425 298,41	5 810 534,03

Dotacje przyznane w 2023 roku

A. Dotacje w podziale na kraje realizacji

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy przyznanych kwot
Polska	190	6 662 413,80	57,75%
Niemcy	57	2 049 242,28	17,76%
Polska i Niemcy	45	2 596 116,45	22,50%
Poza klasyfikacją (także poza Polską i Niemcami)	7	229 014,02	1,99%
Razem	299	11 536 786,54	100,00%

B. Dotacje realizowane w Polsce w podziale na województwa

Suma dotacji na projekty realizowane w Polsce – 100%

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
więcej niż jedno województwo	12	456 400,00	6,85%
dolnośląskie	18	656 882,19	9,86%
kujawsko-pomorskie	4	75 140,00	1,13%
lubelskie	4	101 604,29	1,52%
lubuskie	9	263 050,00	3,95%
łódzkie	4	112 490,00	1,69%
małopolskie	15	600 048,47	9,00%
mazowieckie	61	2 568 806,36	38,56%
opolskie	4	73 000,00	1,10%
podkarpackie	2	33 500,00	0,50%
podlaskie	1	24 000,00	0,36%
pomorskie	14	518 710,72	7,79%
śląskie	7	148 324,50	2,23%
świętokrzyskie	0	0,00	0,00%
warmińsko-mazurskie	6	125 287,36	1,88%
wielkopolskie	12	387 986,75	5,82%
zachodniopomorskie	17	517 183,16	7,76%
Razem Polska	190	6 662 413,80	100,00%

C. Dotacje realizowane w Niemczech w podziale na kraje związkowe

Suma dotacji na projekty realizowane w Niemczech – 100%

Region	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
Badenia-Wirtembergia	2	111 957,60	5,46%
Bawaria	2	39 185,16	1,91%
Berlin	16	658 875,92	32,15%
Brandenburgia	7	189 301,64	9,24%
Brema	2	74 649,00	3,64%
Dolna Saksonia	1	25 190,46	1,23%
Hamburg	1	27 989,40	1,36%
Hesja	5	186 274,15	9,09%
Meklemburgia-Pomorze Przednie	2	40 500,00	1,98%
Nadrenia Północna-Westfalia	1	8 396,82	0,41%
Nadrenia-Palatynat	0	0,00	0,00%
Saara	2	59 710,72	2,91%
Saksonia	5	160 472,56	7,83%
Saksonia-Anhalt	1	41 984,10	2,05%
Szlezwik-Holsztyn	1	27 989,40	1,37%
Turyngia	2	56 678,54	2,77%
Niemcy (więcej niż jeden land)	7	340 086,81	16,60%
Razem Niemcy	57	2 049 242,28	100,00%

Rada FWPN

Zarząd FWPN

według stanu na 31 grudnia 2023 roku

Rada

Współprzewodniczący

prof. dr hab. Piotr Madajczyk

Historyk i politolog. Od 1990 roku w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie. Obecnie kieruje Zakładem Studiów nad Niemcami, jest redaktorem naczelnym „Rocznika Polsko-Niemieckiego” oraz członkiem kolegium redakcyjnego „Dziejów Najnowszych”. Wykładowca na Uczelni Łazarskiego w Warszawie. W latach 2010–2015 był w Radzie Naukowej Fundacji Flucht, Vertreibung, Versöhnung w Berlinie. Jego zainteresowania badawcze obejmują problematykę mniejszości narodowych w Polsce, stosunków polsko-niemieckich w XX wieku, przymusowych migracji w Europie Środkowo-Wschodniej po 1945 roku, historii najnowszej Polski. Prowadzi odczyty i wykłady w Polsce i w Niemczech, publikuje artykuły naukowe w czasopiśmie. Poza pracą naukową zajmuje się także publicystyką historyczną oraz komentuje aktualne wydarzenia w Niemczech i Austrii (Polskie Radio 24, TOK FM, Program 1 Polskiego Radia i Program 3 Polskiego Radia).
Najważniejsze publikacje książkowe to: „Przyłączenie Śląska Opolskiego do Polski 1945–1948” (1996), „Niemcy polscy 1944–1989” (2001), „Polska jako państwo narodowe. Historia i pamięć” (2008, razem z D. Berlińską) i „Czystki etniczne i klasowe w Europie w XX wieku. Szkice do problemu” (2010).

Markus Meckel

Były minister spraw zagranicznych NRD, pastor. Pełni funkcję przewodniczącego Rady Federalnej Fundacji Badań nad Dyktaturą SED, której działalność zainicjował. Jest też członkiem kuratorium Europejskiej Sieci „Pamięć i Solidarność”. Od 12 października 2013 roku do 22 września 2016 roku pełnił funkcję prezydenta Niemieckiego Ludowego Związku Opieki nad Grobami Wojennymi. Zajmuje się europejską polityką zagraniczną i działa na rzecz wspierania demokracji. Studiował teologię w Naumburgu i Berlinie. W latach 70. i 80. XX wieku zaangażowany w byłej NRD w polityczną działalność opozycyjną. W 1989 roku zainicjował wraz z Martinem Gutzeitem założenie w NRD Socjaldemokratycznej Partii Niemiec (SDP). W 1990 roku pełnił funkcję urzędującego przewodniczącego wschodniej SPD. Po wolnych wyborach w 1990 roku był członkiem Izby Ludowej NRD i ministrem spraw zagranicznych NRD. W latach 1990–2009 poseł do Bundestagu, a od 1994 do 2009 roku przewodniczący Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Bundestagu. Pełnił funkcję zastępcy rzecznika ds. polityki zagranicznej frakcji SPD. W latach 1998–2006 był przewodniczącym delegacji niemieckiej w Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO, a od 2000 do 2002 roku wiceprezydentem Zgromadzenia Parlamentarnego NATO.

Członkowie

Catalina Cullas

Dyplomatką. W latach 1995–1997 studiowała w Akademii Dyplomatycznej, gdzie następnie od 1997 do 1999 roku pełniła funkcję wychowawcy. W latach 1999–2001 referentka w Referacie Dyplomacji Publicznej i Wizerunku Niemiec za Granicą w niemieckim MSZ. Od 2001 do 2004 roku była referentką ds. polityki w Ambasadzie Niemiec w Paryżu, a od 2004 do 2007 roku pracowała w referacie personalnym tej Ambasady. Od 2008 do 2011 roku kierowała wydziałem gospodarczym w Ambasadzie Niemiec w Kijowie. W latach 2011–2015 była zastępcą kierownika Referatu Komunikacji i Wizerunku Niemiec za Granicą w niemieckim MSZ, a od 2015 do 2018 roku kierowała Referatem Kultury i Mediów na Amerykę Łacińską, Afrykę, Azję, Australię i Oceanie. W latach 2018–2022 kierowała wydziałem politycznym Ambasady Niemiec w Madrycie. Od sierpnia 2022 roku jest ambasadorem, pełnomocnikiem niemieckiego MSZ ds. stosunków z krajami członkowskimi Unii Europejskiej, współpracy przygranicznej i regionalnej i ds. stosunków zagranicznych Unii Europejskiej.

dr Robert Filipczak

Dyplomata, urzędnik państwowy. Ukończył nauki polityczne w Wyższej Szkole Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku oraz na Uniwersytecie Concordia w Montrealu. W 2012 roku uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej. Od 1991 roku w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP. W latach 1993–1997 pracował w Konsulacie Generalnym RP w Montrealu, w latach 1999–2001 w Ambasadzie RP w Wiedniu, a w latach 2001–2003 w Ambasadzie RP w Oslo. Od 2003 do 2006 roku radca w Biurze Kadr i Szkolenia MSZ. W latach 2006–2010 chargé d'affaires, a następnie zastępca kierownika Ambasady RP w Kopenhadze. W latach 2012–2014 zastępca dyrektora Biura Infrastruktury MSZ. Od 2014 do 2018 roku ambasador RP w Estonii. Następnie

w latach 2021–2023 na samodzielny stanowisku ds. współpracy weimarskiej w Ambasadzie RP w Berlinie. Od 17 kwietnia 2023 do grudnia 2023 roku zastępca dyrektora Departamentu Polityki Europejskiej MSZ. Od stycznia 2024 roku minister pełnomocny w Departamencie Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ.

prof. dr hab. Eugeniusz Cezary Król

Historyk i politolog, profesor zwyczajny nauk humanistycznych. W 1969 roku ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie w 1976 roku doktoryzował się na podstawie pracy „Okupant niemiecki wobec szkolnictwa polskiego na terenie Generalnej Guberni w okresie drugiej wojny światowej (1939–1944)”. Na przełomie lat 70. i 80. XX wieku współpracował z Niezależną Oficyną Wydawniczą. Od 1993 do 2016 roku był pracownikiem naukowo-badawczym Instytutu Studiów Politycznych PAN, gdzie w 1999 roku habilitował się na podstawie pracy „Propaganda i indoktrynacja narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945”. W 2007 roku otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych. W latach 1999–2000 jako profesor gościnny wykładał na Uniwersytecie Johanna Gutenberga w Moguncji. W latach 2002–2006 był dyrektorem Stacji Naukowej PAN w Berlinie, a od 2012 do 2016 roku pełnił funkcję dyrektora Instytutu Studiów Politycznych PAN. W latach 2002–2015 był także wykładowcą w Collegium Civitas w Warszawie. W latach 2016–2019 był profesorem i nauczycielem akademickim na Wydziale Zarządzania Kulturą Wizualną Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Za książkę „Propaganda i indoktrynacja narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945” otrzymał nagrodę KLIO (Warszawa, 1999) i Nagrodę im. Jana Długosza (Kraków, 2000), za publikację „Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945” – nagrodę KLIO (Warszawa, 2006) i Nagrodę im. Joachima Lelewela (Warszawa, 2008). Jest także tłumaczem i edytorem polskiego wyboru „Dzienników” Josepha Goebbelsa (tom 1–3, wyd. 2013–2014) oraz krytycznej edycji w języku polskim „Mein Kampf” Adolfa Hitlera (2020).

prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk

Profesor nauk humanistycznych, pracownik Instytutu Historii PAN (w latach 2005–2016 kierownik Pracowni Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich IH PAN w Poznaniu) oraz Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. Członek Rady Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Autor kilkudziesięciu monografii naukowych poświęconych historii Prus i Niemiec w XIX i XX wieku, dziejom stosunków polsko-niemieckich oraz historii myśli politycznej. Zajmuje się również historią XX-wiecznych ludobójstw. Napisał m.in.: „Prusy, Rosja i kwestia polska w myśli politycznej Constantina Frantza 1817–1891” (Warszawa, 1999), „Cenzura pruska w Wielkopolsce w okresie zaborów” (Poznań, 2001), „Pierwszy Holocaust XX wieku” (Warszawa, 2004), „Niemcy i racja stanu. Myśl polityczna Jacques’a Bainville’a” (Warszawa, 2005), „Hohenzollernowie” (Poznań, 2016). Publikował między innymi na łamach „Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung” i „Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ostdeutschlands”. Jest współautorem i redaktorem wielotomowej „Historii Prus” powstałej w IH PAN.

Cornelia Pieper

Polityczka, dyplomatką, studiowała lingwistykę stosowaną na uniwersytetach w Lipsku i w Warszawie, dyplomowana tłumaczka języków polskiego i rosyjskiego. Od 1990 roku czynna w polityce na poziomie kraju związkowego i federacji. W latach 2001–2005 sekretarz generalna FDP. W latach 1998–2013 posłanka do Bundestagu z ramienia frakcji FDP, wiceprzewodnicząca Komisji Oświaty, Badań i Szacowania Konsekwencji Rozwoju Technologii, rzeczniczka frakcji FDP ds. polityki badań naukowych. W latach 2009–2013 sekretarz stanu w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych i koordynatorka rządu federalnego ds. międzyspołecznych relacji polsko-niemieckich. Od sierpnia 2014 roku konsul generalna Republiki Federalnej Niemiec w Gdańsku. Wyróżniona w 2010 roku tytułem doktora h.c. Uniwersytetu Dokkyo w Japonii, a w 2011 roku tytułem profesora h.c. Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Manuel Sarrazin

Historyk. Studiował historię, dzieje Europy Wschodniej oraz prawo, najpierw na Uniwersytecie w Bremie, później w Hamburgu. Od roku 1998 należy do partii Bündnis 90/Die Grünen Hamburg, a w latach 2011–2015 był zastępcą przewodniczącego landu tej partii. W latach 2008–2021 poseł do Bundestagu. W latach 2014–2018 członek zarządu w Europäische Bewegung Deutschland e.V. Od 2018 roku wiceprezes Europäische Bewegung Deutschland e.V., a w latach 2018–2021 przewodniczący polsko-niemieckiej grupy parlamentarnej w niemieckim Bundestagu. Od lutego 2020 roku przewodniczący Südosteuropa Gesellschaft. Od 1 marca 2022 roku specjalny pełnomocnik rządu federalnego ds. Bałkanów Zachodnich.

Wiesław Wawrzyniak

Socjolog, dziennikarz. W latach 1968–1972 studiował socjologię na Uniwersytecie Warszawskim, a od 1974 do 1977 roku na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie Zachodnim. W latach 1977–1978 studiował sowietologię na Carleton University w Ottawie. Od 1978 redaktor Radia Wolna Europa w Monachium do zamknięcia rozgłośni w 1994 roku. Komentator spraw krajowych i międzynarodowych, szczególnie stosunków polsko-niemieckich w audycji „Fakty, wydarzenia, opinie”. W 1991 roku korespondent wojenny w Słowenii, Chorwacji i Serbii. W latach 1987–1988 asystent (Managing Editor) dyrektora RWE Marka Łatyńskiego. W 1982 roku nagrodzony przez dyrekcję Radia Free Europe/Radio Liberty za audycję „Pomost – telefon do kraju” przełamującą blokadę informacyjną Polski po wprowadzeniu stanu wojennego, co „podniosło prestiż RFE/RL za granicą”. W latach 1998–2005 korespondent polskiej sekcji BBC World Service w Niemczech. Od 2006 do 2009 roku komentator polityczny Polskiego Radia w Berlinie. Współpracownik m.in. „Głosu Ameryki”, TVP, „Rzeczpospolitej”, Deutsche Welle World TV, „Newsweek Polska”, „Newsweek International”. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi dla demokratyzacji Polski.

Paul Ziemiak

Urodzony 6 września 1985 roku w Szczecinie. Kiedy miał trzy lata, jego rodzice wraz z nim i jego bratem przybyli do Nadrenii Północnej-Westfalii w ramach polityki przesiedleńczej Helmuta Kohla. Pierwsze doświadczenia polityczne zdobywał w Junge Union. Wkrótce potem wstąpił do CDU. Po studiach pracował w międzynarodowej firmie audytorskiej. W 2014 roku delegaci Junge Union wybrali go na swojego przewodniczącego. Jako przewodniczący federalny był członkiem federalnego zarządu CDU. Od 2017 roku jest członkiem niemieckiego Bundestagu. W latach 2018-2022 był sekretarzem generalnym CDU. W opozycyjnej frakcji CDU/CSU od wyborów w 2021 roku. W obecnej kadencji Bundestagu (2021-2025) jest przewodniczącym Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej. Studiował prawo na Uniwersytecie w Osnabrück i Westfälische Wilhelms-Universität w Münster.

Zarząd

Współprzewodniczący

prof. dr hab. Dariusz Makiła

Urodzony 2 kwietnia 1957 roku w Świeciu nad Wisłą. Absolwent filologii polskiej (1980) oraz prawa (1984) na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1981–1982 odbywał służbę wojskową. Od 1983 roku zatrudniony na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1991 roku obronił doktorat. W latach 2002–2013 pracował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W 2013 roku habilitował się na tej uczelni. Od 2013 roku profesor nadzwyczajny w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Warszawie, kierownik Katedry Powszechnej Historii Ustroju i Prawa oraz Doktryn Polityczno-Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie (obecnie Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie). W swojej działalności naukowej zajmuje

się dziejami ustroju i prawa w Polsce i Europie, w tym historią Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich. Przebywał na stypendiach w Szwecji (1987), Austrii (1987), Niemczech (1986,1988,1989, 2003, 2004, 2005), między innymi w Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte we Frankfurcie nad Menem (2003, 2005), Herzog August Bibliothek w Wolfenbüttel (1989, 2004). Autor trzech monografii, podręcznika akademickiego, ponad stu artykułów publikowanych w Polsce i za granicą.

dr Johannes von Thadden

Johannes von Thadden do końca 2023 roku był prezesem zarządu Airbus Poland SA w Warszawie. Obecnie jest przewodniczącym zarządu Draco Aircraft sp. z o. o., a także członkiem Rady Nadzorczej Airbus Defence and Space GmbH. Od lat zaangażowany we współpracę polsko-niemiecką, zasiada m.in. w Federalnym Zarządzie Towarzystw Polsko-Niemieckich. Studiował ekonomię, historię i nauki polityczne, tematem jego pracy doktorskiej był rozwój polityczny i gospodarczy Polski w latach 1945–1980. Od 1981 do 1982 roku przebywał dzięki Stypendium Fullbrighta na Uniwersytecie w Seattle. Po powrocie do Niemiec był pracownikiem naukowym na Uniwersytecie Kraju Saary. Od 1984 roku pracował w Niemieckiej Izbie Przemysłu i Handlu (DIHK), w tym jako osobisty referent dyrektora generalnego, a także jako kierownik biura dyrektora i prezesa tej instytucji. W latach 2004–2007 był dyrektorem zarządzającym CDU. W 2011 roku opublikował powieść historyczną „Greif und Kreuz” („Gryf i krzyż”) o polsko-niemieckiej chrystianizacji Pomorza w XII wieku.

Członkowie

Irene Hahn-Fuhr

Członkini kierownictwa Zentrum Liberale Moderne, think-tanku działającego w obszarze edukacji obywatelskiej i współpracy międzynarodowej. Pracowała m.in. jako ekspertka i kierowniczka biura rzecznika ds. polityki europejskiej

frakcji Bündnis90/Die Grünen w Bundestagu, współpracowała z Niemieckim Towarzystwem Polityki Zagranicznej (DGAP) i Uniwersytetem Europejskim Viadrina, ostatnio kierowała warszawskim biurem Fundacji im. Heinricha Bölla. Zajmuje się procesami demokratyzacji, wymianą kulturalną i społeczną, angażując się na rzecz przezwyciężania stereotypów narodowych i integracji europejskiej. Publikuje w różnych mediach. Poza działalnością w Zarządzie FWPN jest m.in. członkinią Rady Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego i Grupy Kopernika.

Cornelius Ochmann

Dyrektor zarządzający, specjalista ds. polityki europejskiej, relacji UE–Rosja oraz Polski, Ukrainy, Białorusi. Studiował na uniwersytetach w Monguncji i we Wrocławiu. Przebywał na stypendiach badawczych w Moskwie i Jerozolimie (Hebrew University). W latach 1994–2013 pracował w Fundacji Bertelsmanna, gdzie był m.in. odpowiedzialny za projekt International Bertelsmann Forum (IBF). Współpracował także z Bankiem Światowym i europejskimi instytucjami w ramach relacji z krajami Europy Wschodniej. Z uwagi na raporty przygotowywane w Fundacji Bertelsmanna ma doświadczenie w polityce międzynarodowej. Publikował w Polsce w „Nowej Europie Wschodniej”, jest członkiem redakcji „New Eastern Europe”.

dr Krzysztof Rak

Dyrektor zarządzający, historyk filozofii, tłumacz, publicysta, ekspert w dziedzinie stosunków międzynarodowych. Absolwent filozofii na Uniwersytecie Warszawskim. Przez kilka lat był asystentem na Wydziale Filozofii filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (obecnie Uniwersytet w Białymstoku). W latach 90. XX wieku pracował jako urzędnik w Kancelarii Prezydenta, Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, gdzie zajmował się problematyką międzynarodową (stosunki polsko-niemieckie, polityka europejska). Później został rzecznikiem prasowym Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych. W latach 2006–2008 był członkiem zarządu FWPN. W latach 2007–2009 pracował w TVP, najpierw jako szef redakcji

zagranicznej Agencji Informacji TVP, a potem jako szef „Wiadomości”. Od drugiej połowy lat 90. XX wieku prowadził działalność publicystyczną (tematyka międzynarodowa) przede wszystkim w „Życiu” i „Wprost”. Ponadto publikował w „Gazecie Wyborczej”, „Gazecie Polskiej”, „Naszym Dzienniku”, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, „Die Welt”, „Handelsblatt”, „Sarmatian Review”. Obecnie współpracuje z „Rzeczpospolitą” i „Nową Konfederacją”.

Aleksandra Rybińska-Wróbel

Politolog. Absolwentka Instytutu Nauk Politycznych w Paryżu (Sciences-Po). Publicystka portalu wPolityce.pl, telewizji wPolsce.pl i tygodnika „Sieci”, ekspert think-tanku The Warsaw Institute, członek zarządu Fundacji Macieja Rybińskiego i zarządu głównego Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich (SDP). Dorastała w Niemczech, we Francji i w Wielkiej Brytanii. W latach 2006–2011 dziennikarka „Rzeczpospolitej” i „Uważam Rze”, a następnie (w latach 2013–2014) kierownik działu zagranicznego w „Gazecie Polskiej Codziennie”. Publikowała m.in. w „Gazecie Polskiej”, „Nowej Konfederacji”, „The Warsaw Institute Review”, kwartalniku „Rzeczy Wspólne”, „Teologii Politycznej”, „Gazecie Bankowej”, „BBC World Service”, „Welt am Sonntag” i „Der Tagesspiegel”. Od 2014 roku związana z Fratrią.

Zespół FWPN

według stanu na 31 grudnia 2023 roku

Dyrektorzy – członkowie Zarządu

Cornelius Ochmann

Krzysztof Rak

Pracownicy

Beata Sobczak

kierowniczka organizacyjna

Projekty własne, wnioski o dotację

Ewa Baran

koordynatorka projektów,
specjalistka ds. finansów i grantów

Joanna Czudec

kierowniczka programowa

Małgorzata Gmiter

koordynatorka projektów,
specjalistka ds. projektów edukacyjnych

Aneta Jędrzejczak

koordynatorka projektów, specjalistka
ds. komunikacji wewnętrznej oraz HR

Tomasz Markiewicz

koordynator projektów,
specjalista ds. projektów historycznych

Administracja

Anna Łaniecka

główna księgową

Tadeusz Stolarski

pracownik administracji

Biuro w Berlinie

Karolina Fuhrmann

koordynatorka projektów

Centrum Konferencyjne Zielna

Agnieszka Czuj

specjalistka ds. organizacji konferencji

Katarzyna Przystawska

specjalistka ds. organizacji konferencji

Aktualny wykaz pracowników
Biura FWPN wraz z numerami
telefonów i adresami e-mail
jest dostępny na stronie
intranetowej: www.fwpn.org.pl

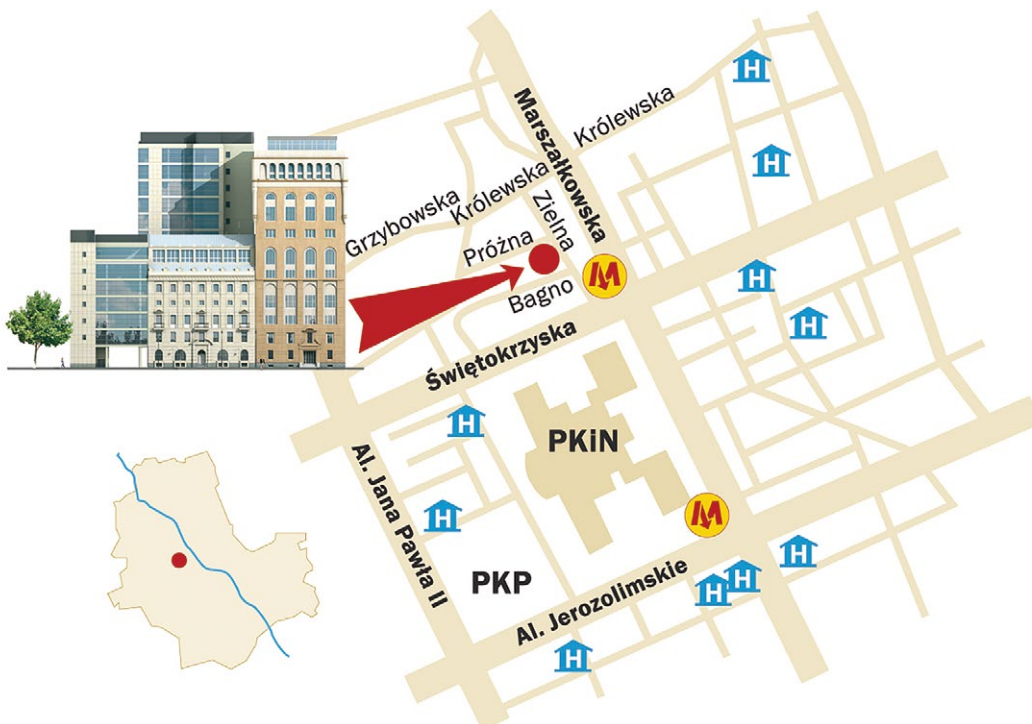
Centrum Konferencyjne Zielna

Centrum Konferencyjne Zielna to pięć sal konferencyjnych o powierzchni od 45 do 250 m kw. Każda z nich, w zależności od potrzeb, może być dowolnie zaaranżowana jako sala szkoleniowa, sala seminaryjna czy warsztatowa.

Wszystkie sale konferencyjne wyposażone są w nagłośnienie, system tłumaczenia symultanicznego, system dyskusyjny, system prezentacji obrazu, dostęp do sieci internetowej dla uczestników spotkania oraz inny sprzęt i urządzenia

ułatwiające efektywne prowadzenie konferencji, szkoleń, seminariów i innych spotkań.

Wszystkie sale są klimatyzowane, widne oraz wyposażone w projektor i flipchart.

Oferujemy:

najlepszą lokalizację – ścisłe centrum Warszawy – skrzyżowanie Marszałkowskiej i Świętokrzyskiej, bezpośrednio przy skrzyżowaniu I i II linii metra przy stacji Świętokrzyska, wysoki standard wykończenia (klasa a2), dostępność sal konferencyjnych dla niepełnosprawnych.

Zapewniamy niską cenę, fachową obsługę, wysoki standard, catering, pomoc w organizacji Państwa przedsięwzięcia.

Właścicielem Centrum Zielna jest Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Więcej informacji: www.centrumzielna.pl

Kontakt:

Centrum Konferencyjne Zielna
ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa

e-mail: agnieszka@centrumzielna.pl

tel. (+48) 22 338 67 67

e-mail: katarzyna@centrumzielna.pl

tel. (+48) 22 338 67 83

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Sprawozdanie z działalności za rok 2023

Redakcja:

Tomasz Markiewicz

Opracowanie informatyczne:

Janusz Rolecki

Tłumaczenie:

Sandra Ewers

Fotografie:

Archiwum FWPN

Opracowanie graficzne i skład:

Babaloo s.c., Kinga Salwińska

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

ul. Zielna 37

00-108 Warszawa

fwpn@fwpn.org.pl

www.fwpn.org.pl

www.sdpz.org

www.centrumzielna.pl

